

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Rembrandt: Krisztus és a samáriai asszony (részlet)

2000. május

XI. évf. 5. sz.

Tartalom

Tanulmány

Sarkadi Nagy Pál: Negyven nap húsvét után 211

Szentelési prédikáció

Csiha Kálmán: Ne féljetek, Isten hadakozik érettetek... 2Krónikák 20,14–22, 26, 27..... 213

Anyák napi prédikációk

Baloghné Rácz Éva: Isten kezében. 2Mózes 2,1–10 215

Pályi Anna: A szüntelenül tusakodó édesanya. 1Sámuel 1,19–28..... 217

Vasárnapi prédikációk

Farkas Gábor: Kövesd Jézust! Lukács 9,57–61 220

ifj. Fekete János: A békesség szolgálata. Máté 5,9 223

Kozma Endre: Isten szerint, vagy önmagam szerint? Zakariás 8,17 224

Vékony Mihály: „Áldjad én lelkem az Urat...” Zsoltárok 103,1–4..... 227

A Genezáret partján

Simon András: Az Istené vagy a miénk? 230

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Sándor Endre: Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam... Jónás 2,1–3 232

Esketési prédikáció

Bustya Dezső: Gond és gondviselés. 1Péter 5,7 233

Házassági jubileumra

Sipos István: Isten oltalmában járva. 1Korinthus 13,13 235

Temetési prédikáció

Most azért mit reméljek? Zsoltárok 39,8 237

Versek anyák napjára

Válogatás Oláh József *Egyre tisztábban* c. gyűjteményéből 239

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrztünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Sztranyiczki Mihály

Számítógépes szedés, tördelés: Czirmay Ágnes

ISSN 0254-4458

Tanulmány

Sarkadi Nagy Pál

Negyven nap húsvét után

Feltámadása után Jézus még negyven napot töltött a földön (ApCsel 1,3). Nem az lett volna természetes, hogy feltámadása után megjelenik az övéinek, bizonyosságot tesz arról, hogy él, és utána a mennybe megy? Ezen a negyven napon nem úgy volt velünk, mint karácsonytól nagypéntekig, nem földi testben, hanem lelki testben tartózkodott közöttünk. Ennek bizonyossága az, hogy amikor az asszonyok visszatértek a sírtól és találkoztak vele, imádó hódolattal leborulnak előtte. Nem dicsősége sugárzásából érthetjük meg azt, hogy többször nem ismerték fel? Sem az emmausi tanítványok, sem Mária Magdaléna. A tanítványok a tó partján nem voltak meggyőződve arról, hogy az Urat látták. Galileában egyesek hittek, mások kételkedtek. Az evangéliumok értesítenek arról, hogy feltámadása után Jézus független volt a tértől és időtől. Emmausban eltűnik a tanítványok szeme elől. Ez annak a bizonyossága, hogy feltámadása után sugárzott róla a mennyi dicsőség. Tamás imádjá, mint Istent: „Én Uram és én Istenem!”

Számunkra rendkívüli jelentőséggel bír az a tény, hogy feltámadása után negyven napig közöttünk volt. Nemcsak megjelent, hanem beszélt, úton járt, sőt a tanítványokkal együtt evett. Miért volt nekünk szükségünk erre a negyven napra? Erre a kérdésre így felelhetnénk: Ez a negyven nap mutatta meg, hogyan lesz velünk feltámadása után a világ végezetéig. Nézzük meg, hogyan találkozott negyven nap alatt az övéivel. Először Mária Magdalénával beszél és ezt kérdezi tőle: „Asszony, mit sírsz?” Feltámadása után vigasztal egy szomorú asszonyt. Ugyanúgy vigasztalja, mint a naini özvegyet, akinek meghalt a fia. Ezzel mutatta meg, hogy nem csak a húsvét előtt volt testvér, hanem húsvét után is az maradt. Úgy van ott minden temetésen, mint Lázár sírjánál. Betegágynál, koporsónál úgy van velünk, mint húsvét reggelén egy síró asszonnyal.

A Tiberiás-tengernél, amikor a tanítványok halásznak, elmegy a halászó tanítványok után és megkérdezi őket: „Fiaim! Van valami ennivalótok?” Aki a Golgotán a világ bűnéért meghalt és a halából diadalmasan feltámadott, tud arról, hogy a tanítványoknak az ennivalója elfogyott. Milyen „hétköznapi” a mi feltámadott Urunk! Lelki testében tudja azt, hogy földi testünkben ennünk kell és feltámadott testében gondoskodik a tanítványok ennivalójáról. Úgy ad most is parancsot, mint egykor Péternek: „Vessétek ki hálótokat a fogásra!” Azóta is tud a szükségben lévő emberről. Tudja, hogy ki éhezik és ki nem adott az éhezőknek: „Éheztem és ennem adatok.”

Húsvét után lelkileg gondolja az elbukott tanítványt: „Simon! Jónásnak fia, szeretsz-e engem?” Ő nemcsak feltámadt a bűnös emberért, hanem gyógyítja a bűnös embert. Húsvét előtt egy nagy bűnöst így bocsátott el: „Megbocsáttattak a te bűneid.” Ezt teszi húsvét után is. Úgy beszél Péterrel, mint bármelyik vétkezővel. A feltámadott Úr a bűnös ember lelki gondozója, megértő testvére. A megterített úrasztala előtt úgy áll előtte, mint egykor Péter előtt. Úgy, mint Megváltó és úgy, mint testvér.

És gyalogol két tanítvánnyal húsvét első napjának estéjén. Gyalog megy több kilométert úgy, mint egykor Galilea útjain. Beszélget, mint harmadik, másik kettővel. Ő húsvét után is hozzánk számolható. Kettő mellett lehet a harmadik, három mellett lehet a

negyedik. Azért, mert az ember Fia, az ember testvére húsvét után is. Utunkon húsvét után is velünk jár. Benne van életünk történeiséiben. És magyarázza az Írásokat azoknak, akik ketten vagy hárman az ő nevében összejönnek. Így lesz „házi tanító”, a tudatlanokkal foglalkozó, őket tanító, türelmét el nem veszítő barát.

Tanítványainak megüzenni, hogy velük Galileában akar találkozni. Anyyira drága számára ez a hely, mint nekünk gyermekségünk és ifjúságunk helye. Oda hívja a tanítványokat, ahol valamikor a munkát együtt kezdték. A feltámadott Jézus anyyira emberi, mint mi. Honvágya van, mint nekünk. Olyan emberileg érez, mint mi.

Fel van jegyezve, hogy feltámadása után tanítványaival együtt evett. Neki már nem volt szüksége földi táplálékra. Miért evett mégis? Úgy hiszem azért, hogy ezzel is kifejezze velünk való közösségét. Aki velünk együtt eszik, az vállal bennünket. A húsvét utáni Jézus vállalja az embert anyyira, hogy az ember vendége lehet. Egyik gyülekezetnek a Jelenések könyvében ezt mondja: „Ha valaki megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, vele vacsorálok és ő énvelem.” Az ősgyülekezetnek voltak közös étkezéseik és meg voltak arról győződve, hogy ezeken az étkezéseken Jézus is részt vesz. Ezeken az étkezéseken nem csak emlékeztek a Feltámadottra, hanem emlékezésben együtt ettek a Feltámadottal.

Mi a negyven napnak a tanítása a számunkra? Így felelhetünk erre a kérdésre: Urunk meg akarta mutatni, hogy hogyan lesz velünk akkor is, ha nem lesz velünk látható, földi testben. Feltámadása után lélekben úgy lesz velünk, mint feltámadása előtt. Nem csak isteni módon, hanem úgy, mint földi életében: „emberi módon”. Mert ő úgy isteni, hogy egészen emberi. Úgy természetfeletti, hogy egészen természetes. Úgy túlvilági, hogy egészen evilági. A feltámadott Krisztus a hétköznapi Krisztusa, aki hétköznapi módon van velünk a világ végezetéig.

Az egyház ideje az első húsvét óta húsvéti idő. Urunk megtehette volna, hogy az ítélet kürtszavát húsvét után megszólaltatja. De nem tette. Az ő kegyelme az, hogy nem csak húsvéti esemény volt, hanem van húsvéti történet is. Ő sokáig akarja szeretni a világot és benne az ő népét. Így élünk mi állandóan a húsvéti időben. Ahol Krisztus van, ott mindig húsvét van. És mivel velünk van minden napon a világ végezetéig, a gyülekezet ideje húsvéti idő a világ végezetéig.

Sarkadi Nagy Pál: *Hittem, azért írtam*. Bp. 1993.

Szentelési prédikáció

Csiha Kálmán

Kolozsvár

Ne féljetek, Isten hadakozik érettetek...

Alapige: 2Kronikák 20,14–22, 26, 27

Egy régi harcnak a történetét olvassuk. A moábiták és az ammoniták feljönnek Jeruzsálem ellen és megtámadják. Ebben az igében nem csak ez a régi történet van benne, hanem a mostani történetünk is, s az örök erdélyi történet. Itt mindig jöttek ammoniták, moábiták. Itt mindig veszélyben volt Jeruzsálem, itt mindig túlerővel kellett harcolni, s ebben a történetben nem csak ez az általános erdélyi történelem van benne, hanem ennek az épületnek a megépítése is, és ennek az épületnek a hivatása.

Azt olvassuk, hogy amikor jön a nagy túlerő, és nem tudnak mit cselekedni, akkor előáll Jaháziel, aki próféta volt, és akinek a neve azt jelenti: az Úr látást ad. Isten segít-sen meg bennünket, és Isten segítse meg ezt az új gyűléstermet és ezt az új épületszárnyat is, hogy itt az Úr mindig látást adjon. Hogy rajtunk és a következő években szolgálókon, a száz év múlva szolgálókon át is Isten mindig látást adjon. Ne a túlerőtől való félelem, ne a gondok győzzenek, hanem Isten látása. Ő látást adott ennek a népnek akkor is, és elküldte őket az ammoniták ellen. Harcba küldte őket.

Ez az épület is arról beszél, hogy Isten bennünket szüntelenül harcba küld. De ettől nem szabad megijednünk. Lehet, hogy szembe jönnek velünk a gondok, az anyagi problémák, a sovinizmus, hiszen sok minden szembe jöhet velünk. A harcot vállalni kell. Akkor is vállalni kellett. Erdélyben is mindig vállalni kellett, a mi életünkben is mindig vállalni kellett, és ez az ige arról beszél, hogy a harcot mindig vállalni kell, és az egyházkerületünkben megépült 140 épület arról beszél, hogy a harcot a legnagyobb nyomorúságban is vállalni kell, nem reménytelenül összetörni, nem megfordulni, feladni a küzdelmet, hanem vállalni a harcot, az építés harcát, mert nem vagyunk a meghátrálás emberei, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk. Így olvassuk ezt a Zsidókhoz írt levélben is. Isten tehát harcba küld.

És a második mondanivalója ennek az igének az, hogy amikor Isten harcba küld, akkor közben ő is harcol értünk. Ez az épület azt kell hogy hirdesse, és a mi anyaszentegyházunknak is azt kell hirdetnie, azt a szent, nagy csodálatos tapasztalatot, hogy Isten harcol értünk. Mi ezt meg is tapasztaltuk. A több mint 500 elállamosított épületünk-ből hivatalosan egy szobát vissza nem adtak. De Isten küldött testvérgyülekezeteket, és építettünk 140 új épületet. Isten harcol értünk. És amikor arra gondolunk, hogyan épülhetett fel ez az épület is, akkor is azt mondhatjuk, hogy Isten harcolt értünk. Ő küldött segítséget, anyagiakban és lelkiekben is, reménységben és hitben is. Isten harcol értünk, ez a legnagyobb dolog, testvéreim. És ezt kell nekünk hirdetnünk mindig, a mi népünknek is.

Ne féljetek és ne rettegjetek e nagy sokaság miatt – mondta a próféta, mert nem ti harcoltok velünk, hanem Isten. Nekik persze mindent meg kell tenniük, mindent el kell végezniük, de meg kell maradnia ennek szent bizonyosságul. Úgy, ahogy a Heidelbergi Káté 54. kérdése mondja az Anyaszentegyházról: Isten Fia gyűjti világ kezdetétől fogva a világ végezetéig, örök életre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja. Világbirodalmak összeomlanak, ideológiák megváltoznak, hadseregek háború nélkül felbomlanak, az egyház megmarad. Isten harcol értünk!

Akkor, amikor ezt meghallotta Jósafát, meghajtá fejét a föld felé, és Júda és Jeruzsálem lakói leborulának az Úr előtt és imádják az Urat. Egész történelmünk idején és életünkben is, hányszor jártunk úgy, mint Jósafát, meghajtottuk fejünket az Úr előtt és leborultunk előtte, hogy megköszönjük segítségét.

Ez az istentisztelet is a hálaadás helye. Meghajtjuk fejünket az Úr előtt, s leborulunk előtte együtt, hogy imádjuk őt. Az is benne van ebben a történetben, hogy Isten másképpen harcol értünk, mint ahogy mi azt gondolnánk. És sokszor Isten másfajta harcában nem is bízunk vagy éppenséggel kételkedünk, esetleg megbotránkozunk. Nekünk hozzá kell igazítanunk a magunk harcait Isten harcainak a stílusához. Egészen másképpen harcol Isten. Amikor jön a fegyveres két hadsereg ellenük, akkor ők összeszedik az énekeseket és zsolnárokat énekelve mennek ellenük. Más ez a harc. A világ hatalmasai rakétakilövőket építenek, hadseregeket szerveznek, mi templomokat építünk, gyülekezeti termeket, gyermekeket ölelünk át és ez az erősebb. Minden templom erősebb, még akkor is, ha sokszor le is lövik a tornyot, mint Szentlászlón. Akkor is újra épül majd, és erősebb lesz minden rakétakilövő állomásnál. Mert Isten igéje erősebb. S ezt nem szabad nekünk elfelejtenünk, hogy Isten harcol értünk, és mi vele megyünk énekelni.

Más Istennek a munkamódszere. A Diakóniai Központ sohasem épült volna meg, ha akkor megadják nekünk azt a lehetőséget, hogy az induló iskolával egy emeletre beköltözzünk a református kollégiumba. Isten másképpen rendelkezett. Ő azt akarta, hogy nekünk legyen Diakóniai Központunk, és ezért akkor nem adtak nekünk bentlakást. És nem adtak meg nekünk sok mindent, hogy mi sok mindent építsünk.

Amikor még falun voltam, Gogánváralján, a gyülekezetnek csak egy harangja volt, amely megrepedt. Éppen akkor, amikor meg szeretttük volna igazítani, hogy ne repedjen meg. Másnapra megrepedt, és nagyon el voltunk keseredve. Később, amikor elhatároztuk, hogy harangot öntünk, kettőt öntettünk, nagyobbakat. Rájöttünk, hogy Isten azért repesztette meg a harangunkat, mert azt akarta, hogy nekünk két nagy harangunk legyen.

Mi az ő harca eredményének köszönjük ezt az új szárnyat, az új épületet.

Összegyűltek negyednapon, amikor a zsákmányt összegyűjtötték, a hálaadásnak völgyébe, mivel az Úrnak ott adtak hálát, és azért azt hálaadás völgyének nevezék mind e mai napig – írja a Krónikák könyve. Úgy gondolnánk, hogy valahogy a hálaadás a hegyen van, hiszen az az impozáns. A hegy a győzelem jelképe. Mi azonban nagyon sokszor a völgyben vagyunk. Itt vagyunk az alacsony életszínvonal völgyében, a kisebbségi jogok völgyében, a csalódás, a kételkedés, az elkeseredés völgyében, de Isten abból is tud hálaadás völgyét teremteni. Arra tanít meg, hogy lehet a völgyben is győzni. S a völgyben is lehet boldognak lenni, hálát adni Istennek, s lehet látni az ő szabadítását.

Mi is most a hálaadás völgyében vagyunk. Hálát adunk neki minden épületünkért, életünkért, és ezért az új épületrészért. A völgyben is születhet győzelem – ezt hirdesse ez a győzelem. A megépült épületeink a jövő nemzedékeknek is hirdessék, hogy Isten harcba küld és harcol értünk, és hogy a völgyben is születhet győzelem. Ezt most köszönjük meg neki. Azt olvassuk itt a továbbiakban, hogy akkor megtérének, Júdának és Jeruzsálemnek egész népe fejedelmeikkel együtt, hogy visszamenjenek Jeruzsálembe nagy örömmel, mert az Úr megvizsgalta őket. Isten megtartotta Jeruzsálemet. Hirdesse ez az épület, a mi életünk és hitünk: akármikor is jön, akármikor van vagy lesz, évszázadokon át, Isten megtartja Jeruzsálemet. Ámen.

Elhangzott a Püspöki Hivatal épülete új szárnyának a szentelése alkalmával 1998. május 18-án az egyházkerületi közgyűlés keretében.

Anyák napi prédikációk

Baloghné Rácz Éva

Csittszentiván

Isten kezében

Alapige: 2Mózes 2,1–10

Isten kegyelméből megértük a 2000-es esztendő anyák napját, amikor lelki szemekkel azokra tekintünk, akik vállaltak, neveltek, eltettek bennünket – sokszor mostoha körülmények közepette is –, akik hittel tudták letenni gyermekeik sorsának alakulását, szeretteik életét a gondviselő Isten kezébe.

Köszönettel tartozunk ezért az életet vállaló áldozatért, amelynek jó példája Mózes születése történetében áll előttünk.

Azzal kezdődik a történet, hogy hívő zsidó férfi, hívő zsidó leányt vesz feleségül, s ezt a házasságot Isten gyermekkel ajándékozza meg. A gyermek kedves, szép ábrázatú, akit az édesanya szíve szerint mindenkinek büszkén mutogatna. Mégis rejtegetnie kell. A család életét beárnyékolja a fáraó parancsa, aki elrendelte, hogy minden fiúgyermek a héberek gyermekei közül megölettessék. A leánygyermekeknek meg lehetett kegyelmezni. Az édesanya, de a Zsidókhoz írott levél tudósítása szerint az édesapa is azon van, hogy az Istentől kapott ajándékot óvni, védeni, menteni kell. Gyermeükét az életére leselkedő veszedelem elől megpróbálják elrejtetni. De meddig rejtegetheti a szülő a kisgyermekét, hogy senki meg ne hallja annak sírását vagy kacaját, bánatát vagy örömét? A szentíró arról tudósít, hogy 3 hónap után már lehetetlenné válik a titkolózás, a gyermek rejtegetése. Számolniuk kell azzal, hogy kitudódik a titok, kegyetlen ítélet szakad e családra, a gyermek élete pedig veszedelembé sodródik.

A szülőknél két lehetőség közül kell választaniuk: vagy Istenre bízzák a gyermeket, vagy tovább rejtegetik, és szembenéznek a biztos halállal.

Talán az édesanya szívében érlelődik meg az a gondolat, hogy a gyermek életét annak a kezébe kell letenni, akitől kapta. Így születik meg a terve a „Mózes-kosár” készítésének, hogy a szeretett gyermek életét ezen keresztül megmenthesse. Míg a kosarat készíti, a sást könnyeivel áztatja, és édesanyjai lelke imádságával szövi át. Miután elkészül a kosár, gyantával és szurokkal keni be, hogy a lehető legbiztonságosabb legyen gyermeke számára. Aztán elérkezik az édesanya életének legnehezebb pillanata, amikor a szeretett gyermeket sorsára kell bízni, Isten kezébe kell letegye annak életét. A kosárba elhelyezett gyermeket a Nílus partján, a sás közé rejti el. Ettől a pillanattól kezdve a gyermek életére hárman vigyáznak: egyfelől a könnyes szemű, imádságos lelkű édesanya, másfelől a kistestvérét szerető nővér, Miriám, és végül, de mindenekfelett a gondviselés Atyja, a jó Isten. Mindhármuk közös gondja az élet tengerén hanykolódó életmentő ladik utasa, a kis Mózes, akiért a maguk módján mindent megtesznek a családtagok, de akit végső soron mégis Isten maga ment meg.

Mindannyian az élet tengerének utasai vagyunk, akiket a szülői, testvéri szeretet imádságban hordoz. De ezen túlmenően Isten mindannyiunkat elhelyez az anyaszentegyház életmentő bérékájában is. Érettünk imádkozik a szülő, az édesanya, édesapa, féltő szeretetében hordoz a testvér, de aki gondunkat viseli, életünket megmenti, az maga Isten. Isten, aki szent Fiában, az Úr Jézus Krisztusban nem csak megkeres, de az élet tajtékzó viharaiából ki is ment.

A történetben azt látjuk, hogy az édesanyai imádság, a vigyázó testvér éber őrködése ellenére is, veszedelembé sodródhat a gyermek élete akkor, amikor a szolganépségtől kísérvé megjelenik a fáraó leánya. Az édesanya életének mélypontja ez, amikor meghasonlás támadhat a szívben amiatt, hogy talán nincs meghallgatott imádság. Bár a kétségbeesett édesanya imádsága a közeledő veszedelem láttán egyre erőteljesebb, a látszat mégis azt mutatja, hogy a végzet elkerülhetetlen, és a szeretett gyermek élete megpecsétlődik.

Amikor a hívő ember élete ilyen mélyponthoz érkezik, mindig megtapasztaljuk, hogy erőtelenségünk idején Isten ereje diadalmaskodik felettünk. Hiszen Isten a megoldást nem úgy adja, ahogyan az ember azt kérésében megfogalmazza, hanem úgy, ahogy az a legelőnyösebb az emberi életre nézve. Mert ha például Isten eltérítette volna a fáraó leányát a gyermekhez vezető útról, mit nyertek volna vele? Hiszen a gyermek életét fenyegető veszély továbbra is fennállott volna. Isten azonban a fáraó leányát éppen oda vezeti, ahonnan megláthatja a gyermeki életet rejtő kosarat. Sőt mi több, reá bízta ezt az életet. De úgy, hogy amikor megnyílik a kosár fedele, akkor együttérző szeretet hassa át a kegyetlen fáraó leányának szívét. Isten által adott szabadulást ennek a gyermeki életnek, hogy részvétellel teljes szeretetre indította a fáraó leányának szívét, aki a gyermekre éber vigyázó testvér ajánlatát, mely úgyszintén életmentő, „elmenjek-é s hívjak-é egy szoptatós asszonyt a héber asszonyok közül, hogy szoptassa néked a gyermeket?” – kész elfogadni.

Amikor életünk válságba sodródik, amikor érettünk szüleink, testvéreink, szeretteink úgy tűnik, hiába imádkoznak, akkor is van meghallgatott imádság. Mert Isten azoknak szívére helyezi kezét, akiktől függ az életünk alakulása. Ne ütközzünk meg azon, hogy kéréseink nem oly módon nyernek meghallgatást, ahogyan mi azokat Isten elé visszük, hanem örüljünk annak, hogy Isten sokkal jobb megoldást ad, mint ahogyan mi azt remélnénk.

Minden imádság, minden kérés ellenére, a fáraó leányának szolgálói, megtalálva a kosarat a benne levő gyermekkel, a fáraó leányának kezébe teszik azt, aki a Miriám javaslatára szoptatás és nevelés céljából visszaadja a gyermeket az édesanyjának.

Ez az isteni gondviselés, melynek nyomán elmúlik a veszedelem a gyermek élete felel, aki aztán biztonságosan nevelkedhet a szülői hajlékban: élvezheti a szülők és a testvérek szeretetét, s ugyanakkor az anyatejjel együtt magába szívhatja a saját sanyargatott népe iránti szeretetet is.

Íme néhány ajándék, mely annak nyomán születik, hogy egy válságba jutott emberi életet mertek Isten kezébe letenni. Merjük szeretteink, gyermekeink, családunk tagjainak, de népünk, nemzetünk, a reánk bízottak életét, a magunk életével együtt a gondviselés Ura, a jó Isten kezébe letenni, hogy mindannyiunk élete mózesi, azaz vízből kihúzott, megmentett élet legyen. Ámen.

A szüntelenül tusakodó édesanya

Alapige: 1Sámuel 1,19–28

Bibliailvasás: 1Sámuel 1,9–2,11

Anyák napján az édesanyai hivatást ünnepeljük, de a családot, a szülői megbízatást is. Azokat, akik gondoskodnak a gyerekekről, akik felelősséget hordoznak érte, akik nevelik, irányítják és akik megtanítják őt Isten megismerésére. Mert az „úgy nevelem” fogadalmat nem csak a szülők, hanem a nagyszülők és a keresztszülők együtt vallották. A gyermeket körülálló-óvó elhivatottak közül ma az édesanya szerepére, fontosságára és egyedi felelősségére figyelünk. A Szentírás ebben a kérdésben is tanácsol, üzen és szembesít feladatainkkal.

Elkána és Anna története úgy indul, mint a legtöbb ismerős család története a Szentírásban. Házasságukról, álmaikról, gondjaikról eszünkbe jut a gyermekáldás ígéréteinek beteljesedését váró Ábrahám és Sára, Jákób és Ráchel vagy Zakariás és Erzsébet. Meg-elevenedik előttünk sok más gyermekéért küzdő, gyermeke életének védelmében mindenre elszánt édesanya: a Jákóbot csalással szerzett áldással óvni akaró Rebeka, a Mózes megmaradásáról gondoskodó Jókébed, a fiát visszanyerő sunemita asszony.

Elkána és Anna mégis egy egészen különleges családot alkotnak. Anna történetében valami egyedit, csodálatraméltót, fenségeset olvasunk: ő egy szüntelenül tusakodó édesanya volt.

A felolvasott igerészből éppen emlékezik. Férjével, Elkánával együtt Silóban, a templomban áll és hálaadó éneket énekel. Felidéz gondolatban mindent, amit az Úr cselekedett velük, előbb a szűkös esztendőknél átvezető kegyelmet, amikor csendben kellett hordozniuk a megaláztatást és aztán Isten gondviselésének felszabadító erejét, amikor óhajuk beteljesedett.

Ma már ő is ünnepel. Ünnepel és hálát ad a családjáért és a szülői megbízásért.

Kísérjük el ezt a bibliai családot az ő gyermekükért való hálaadásuk napján, tartsanak és vezessen ma az ő életüknek példája bennünket.

1. Imádkozni a megszületendőért!

Sámuel születését az Anna könyörgése előzte meg. A gyermek a Szentírás értelmezésében jutalom, ékesség, ajándék. Anna ilyen ékességre, ajándéokra vágyott. Éjszakába nyúlóan imádkozott gyermekáldásért. Sírva, böjtölve kért és tusakodott Istennel. Gyermeke életét ilyenformán már a kezdetektől egy imaburok vette körül. Az édesanyává válásra készülve már előre imádkozott.

Bennünket is szólongat ez a körülmény. Kérdések elé állít: A mai gyermekek születését vajon imádság előzi-e meg? Valamennyien szeretünk tervezni, dolgokat időzíteni. A gyermekvárás tekintetében lehetőségünk van arra, hogy családtervezéssel a gyermek születésének az időpontját is szabályozzuk. Mindezek mellett és fölött őrizzük-e még a gyermekáldás csoda voltát? Az életet adás nagyszerűségét, amely csak közvetetten a mi akaratunk eredménye? Szükségesnek tartjuk-e az imádkozást a megszületendőért?

Soha sincs túl korán elkezdni a könyörgést és ilyenformán is készülni az édesanyai és édesapai hivatásra. Nyilván sok családban Anna és Elkána hite szerint kérnek, várnak, fogadnak gyermekeket. Vannak azonban olyanok, akik megszületnek anélkül, hogy imádkoztak volna értük. Vannak olyanok, akiket kellenél fogadnak e világban.

Mennyi áldást jelentene, ha a mi gyülekezeteinkben az édesanyák és édesapák a szülővé válás útján imádságban hordoznák gyermekeiket. Mennyi áldást jelentene, ha Istentől ajándékként, megbízatásként, jutalomként fogadott gyermekek születnének minden családban.

2. A meghallgattatás

Anna imádságában családjuk jövőjét bízta Isten kezére. Mielőtt hozzá fordult volna, sírt és szomorkodott, lelkében megkeseredve, kilátástalanságban élt. Éli biztatásán keresztül már betölti szívét a meghallgattatás bizonyossága: „Eredj el békességgel és Izráel Istene adja meg kérésedet, amelyet kértél tőle.” Anna tudta, hogy ő majd válaszol. Idő múltával is hitte és tudta, hogy az Istenre bízott jövőendő Isten szerinti jövőendő lesz. Többé nem sírt. Várt és imádságára válasz érkezett: „az Úr megemlékezett róla”. Gyermeke született, akit Sámuelnek nevezett. Ő az imameghallgatás gyermeke. Neve is ezt jelenti: az Úr meghallgatott.

Szinte irigylésre méltóan egyszerűnek tűnik mindez. Anna úgy tudta Isten kezére bízni helyzetüket, nyomorúságukat, hogy kétség nélkül hitte: Isten megoldja kérdésüket, Isten válaszolni fog. Mi annyi mindent szeretnénk elrendezettnek tudni. Biztonságban élni. De emberi erőfeszítéseinken túl kérünk-e segítséget, megoldást? Gyermeket nevelve, családként annyi mindenben kell segítséget kérnünk. Sokszor érezzük úgy, hogy összeroppanunk. Nincs eredménye a szülői törődésnek, áldozatnak, odaadásnak. Tanuljunk meg imádkozni és várni a biztos megoldást. Merjük hinni, hogy erőnket, türelmünket ő tudja kipótolni, ő gyarapíthatja, igyekezetünket egyedül ő tudja megáldani.

Házasság, gyermekáldás, családi béke – mind Isten kezében van. Ezt látjuk a történetben. Családi békességünknek, gyermekeink jövődjének biztos záloga ebben a ráhagyatkozásban van. Abban, hogy Anna és Elkána módjára tudunk-e házastársakként, szülőkként, az elindulások és megérkezések egymásutániségében (19. és 28. vers) újra és újra családot, gyermeket, jövődőt Isten kezére bízni.

3. Gyermekeket nevelni Istennek ajánlva őt

Azon az ünnepnapon Anna végigtekintett életükön. Emlékezetében szempillantásnyi időnek tűnt a kiállt próba: a tusakodással, imádsággal eltöltött időszak és a várakozás esztendei. Most itt áll a templomban és úgy ad hálát, hogy a gyermeket, akit Istentől kapott ajándékba, Istennek adja vissza: „Ezért a fiúért könyörögtem, és az Úr megadta kérésemet, amelyet tőle kértem. Most azért én is az Úrnak szentelem, egész életre az Úrnak ajánlom.” Olyan különös és sok esetben nem megvalósított törvényszerűség van ebben: amit Isten kezéből kért el, azt újra az ő kezébe helyezi. Amit annyira a magáénak akart, sajátjának, és ami nélkül félszegnek érezte az életét, azt most visszaadja annak, akitől kapta. Magukkal hozták a templomba. Megígérték, hogy Istennek szentelt életű lesz. A kicsi Sámuelről szóló történet azzal fejeződik be, hogy „az Úr szolgája lett” (2,11). Tömör megfogalmazás. Mégis olyan megnyugtató, biztosságot és révbe érkezést sugall. A gyermeknevelést mérlegre téve ezt a következtetést vonja le a szövegíró. Az édesapai és édesanyai törődés eredménye, hogy Sámuel az Úr szolgája lett.

Mi volt a titkuk? Az ige válaszként újból az imádságot jelöli meg. Anna miközben elválasztotta, táplálta, nevelte, mindvégig Istenre gondolva tette ezt. Végig arra készült, hogy felviszi a templomba. Gondolatait, Sámuelhez való viszonyulását, édesanyai személyét át meg átszötte és irányította a kitűzött cél: az, amilyennek ő akarja nevelni gyermekét, illetve amilyennek Isten akarja látni őt. A gyermekkel ugyanis megbízást is kapunk. Hogy úgy neveljük, hogy Teremtőjét ismerje, szeresse, róla vallást tegyen... Ez kell, hogy meghatározza, indokolja, kísérije szülői munkánkat.

Önkéntelenül is kikívánczozik a kérdés: Mi mivé neveljük gyermekeinket? Kivé neveljük őket? Kihez tartozókként nőnek fel? A keresztségben vállalt fogadalmunkat, hogy „az Úrnak legyen szentelve” megvalósítjuk-e a nevelésükben, a családon belül megélt hit-szeretet közösségben? Kézen fogjuk-e édesapaként, édesanyaként, amikor az Úr házába megyünk?

Ajándékként kaptuk őket, helyezük tehát oda jelképesen életüket az ajándékozó kezébe.

Ma valamennyien a jövődőt is fürkésszük. Mi lesz a gyermekkel, a gyermekünkkel? Milyen lesz az életútja? Az Úr szolgájává válik?

Mivel annyi szépet beleálmodunk ebbe a jövődőbe, ezért ma, az édesanyákért való hálaadás ünnepén kezdjük el szüntelenül tusakodó családdá, szülővé, édesanyává és édesapává válni: éljünk imádkozva, imádkozva neveljük gyermekeinket és családi életünk minden gondját merjük Istenre bízni. Ámen.

Egy hatásos levél

A lány végül Chicago alvilágában kötött ki. Először minden olyan nagyszerűnek látszott, aztán merő nyomorúság lett minden. Chicago – az USA második legnagyobb városa. Luxus, jólét, tinglitangli, bérkaszárnnyak és sötét hátsó udvarok, kocsmák és bárók.

Barátaival és barátnőivel mulatozott. Szíve mélyén azonban a tékozló leány honvágya égett. Az évek hosszú során át otthon várta valaki: az édesanyja. Várta a gyermekét, várta leányát. Oly szívesen megkereste volna, elment volna hozzá. De hol keresse? Hol?

A szeretet találékony. Levelet írt neki. De hová címezze? Leánya címét éveken át hiába igyekezett felderíteni, még a bűnügyi rendőrség sem tudott segíteni. Lánya egyszerűen felszívódott. Nem ismert semmiféle címet.

Egy sereg fényképet csináltatott magáról. A fájdalomtól megöregedett arc néz le róluk. A képeket kartonlapokra ragasztja, és alájuk írja: „Gyere haza, anyád vár!” Azután a képeket elviszi Chicago alvilágának kocsmáiba és mulatóhelyeire, és engedélyt kér, hogy a falra akaszthassa azokat. Vajon ez használni fog-e valamit? Elovassa-e a leánya? És ha igen, hallgat-e rá?

Kint sötétség, bent sincs sokkal világosabb. Egy éjszakai mulatóban a zenekar sikamlós utcai nótákat játszik. Egy fiatal nő – üres lélekkel és tönkretett étellel – megy át a szennynek ezen a barlangján. Hirtelen megáll, mint akit villámcsapás ért. Ott ... mi az ott? A falon egy idős asszony képmása... „Gyere haza! Anyád vár!” – Szívszaggató sikoltás: „Anyám!!!”

Néhány óra múlva otthon van. Négy szó, ez nem sok. De ebben a négy szóban benne van a levél lényege, amelyet Isten neked is küld. „Gyere haza! Valaki, aki téged nagyon szeret, vár rád!” Jót akar neked! Ő békességet, örömet és boldogságot ad neked! (Mt 11,28). Bárcsak Isten Igéje, hozzád szóló levele is ilyen hatásos lenne! Gyere haza! Nem fogod megbánni!

Vasárnapi prédikációk

Farkas Gábor

Fogarás

Kövesd Jézust!

Alapige: Lukács 9,57–61

Bibliavetítés: Márk 1,16–20; János 12,26–43

A felolvasott Ige a Jézus Krisztus követésének, a keresztyén életnek két sarkalatos kérdését veti fel előttünk: a követést és a hűséget.

A mindennapi életben, ha hallunk egy ilyen nyilatkozatot, hogy „akárhova mész, követlek téged”, eszünkbe jut a Ruth könyvből ismert örökszép és példa értékű fogadalom. Ez a vallomás a követésnek és a hűségnek örök értékű emberi példája. De ha két fiatal találkozik, megszereti egymást, s eldöntik, hogy együtt járják ezután az életük útját... valamilyen formában megfogalmazódik, hogy: akárhova mész, követlek téged. Ez a hűségfogadalom a házasság alapja. De milyen szép példa az is, ha egy vezér mellé odaállnak a katonák és azt mondják: követünk tűzön-vízen, életen-halálon át. Milyen szépek ezek az emberi vallomások és milyen megható az a hűség, amely a halálig tart.

De hányszor megtörténik az életben, hogy ezek a fogadalmak kudarcba fulladnak, akár barátságról, akár házasságról, akár vezéregyéniségek mellett való kitartásról legyen is szó. Bizony szomorú, ha az ígéretek a lelkesedésnek, a forró felbuzdulásnak hangulatában megszületnek és hallható, hangzatos formát öltenek, de később mégsem teljeseznek be. Ezek a kudarcok a követésnek az útján, a házasságban, a közösségi életben vagy bármilyen emberi kapcsolatban tragédiákat szülnek. Lásd a kiábrándult embereket, nézd a tönkrement házasségeket, lásd a legnemesebb emberi eszmék és törekvések csődjét.

Képzeljétek el testvéreim, mi lett volna az Egyiptomból szabadult zsidókkal, ha nem követték volna nappal és éjjel a felhő- és tűzoszlopot? Akkor soha sem értek volna el az ígéret földjére. Akkor visszafordultak volna az egyiptomi rabszolgaságba. De követték; éhséggel és szomjúsággal, mannahullás és fűrjek érkezése közepette; gyógyuló víz és őket követő sziklaforrás áldásával; néha elpártolással, máskor a Sínai-hegyi szövetségkötés biztonságában; kígyómárasok halálréműletében és a rézkigyóra szegzett tekintetek reménységével; harcokban csüggedve, de mégis megáldva és célba érkezve. Igen, mert követték az őket vezérlő Urat. Aztán hosszú évszázadok véráztatta mélységeiben és megaláztatásában kellett Izrael kibőjtölje azt az időt, amit az Isten készített, amikor belép világunkba az egyedül követendő és követhető Jézus, aki megváltói munkáját a Genezáret-tó partján éppen ezzel a hívással kezdi: Kövessetek engem!

A négy halász után sok-sok ember elindul az ő követésének az útján. De sokan csak egy olyan politikai egyéniséget kerestek, láttak Krisztusban, akit pillanatnyilag érdemes követni. Vajon meddig tudtak az ilyenek a követésben kitartani? De meddig tudott Péter a nagy fogadkozásaival elmenni? Vajon a Krisztus követésének kétezer éves útján meddig tudunk elmenni? Tudom-e az én Uramat, a Krisztust minden feltétel nélkül, péteri szóval még a halálba is követni? Vajon nem állít-e le engem a józan ész ítélőképessége, amely mint ítélőbíró ott áll a nagy döntések határainál és azt sugallja: „Ember, ne menj tovább, mert ez esztelenség?”

Az Isten országának a titkai a világ szerinti bölcsességben okosak, okoskodók előtt el vannak rejtve. Eme titkok felismeréséhez kell egy kicsi „esztelenség”, amit mi hitnek nevezünk. Ha ez a hit hiányzik, akkor Jézus Krisztus követése, az utána való menetel

egy olyan lidércálmom, egy olyan átkos örökség, egy olyan ceremoniális nyűg, mely állapotból csak megszabadulni kíván az ember. És évszázadokon át bebizonyosodott, hogy meg is akart szabadulni!

Az ész, az értelem, a logika szabadságának zászlaja fennen lobog, s bár a félrevezetteknek, megcsaltaknak jaj-vihara cafatokra tépte azt, alatta ma is milliók nyögik az igát. Miért? Mert nem látják, vagy nem akarják látni, hogy a világ szégyenévé váltak és válnak azok az ideológiák, amelyek akár nemzeti szocializmusban, akár nacionalizmusban, irredentizmusban, kommunizmusban gondolkodnak, akiket nem érdekel a szociális nyomor, akik a kilátástalan jövő tébolyító félelmében élnek.

Lám Jézusnak voltak és vannak követői, annak dacára, amit most is az igénk szerint világgá kiált: a rókáknak van barlangjuk, a madaraknak van fészük, de az Ember Fiának nincs ahova fejét lehajtsa. De ezek nem olyanok, mint az a Péter, aki megtagadta, hanem olyan Péterek, akik síró bűnbánattal megtértek és követték őt. Vagy nem olyanok, amilyenek mi vagyunk, akik azt hisszük, hogy azzal befejeztük keresztyénné válásunkat, hogy megkeresztelkedtünk, vagy hogy néha megmutatjuk magunkat a templomban.

Nem ez a krisztuskövetés! Az ő követése nem a földi dicsőség felfelé vezető útja, ahol a jobb keze és bal keze felől a Zebedeus fiak fognak uralkodni, vagy ahol Júdás lesz a pénzügyminiszter s talán éppen a mindenben kételkedő Tamás lesz a tanügyminiszter. Ez az út nem felfelé vezető út! Jézus megmondta: a földön nyomorúságokat léssen! Azt is megmondta: aki engem követ, vegye fel magára az ő keresztyét, és úgy kövessen engem.

Egy sikeres egyéniséget nem nehéz követni. Jézus tekintetének és szavának meggyőző erejét a tanítványok nem tudták kikerülni. De bennük is egy világ dőlt össze, amikor ez az út a Golgotára vezetett.

A felolvasott ígerészből láthatóvá válik az az emberi magatartás, amely kedvét leli a krisztusi igazságokban, de érdekből elhallgatja azt az emberek előtt. Mert mi inkább keressük az emberek dicséretét, mint az Isten dicséretét.

Felvetődik a kérdés: követhetjük-e Jézust feltételek nélkül és teljes odaadással? A Jézus Krisztus követése olyan, mint a felfedező utak. Pl. Kolumbusz korában az akkori európai józan ész azt mondta, hogy az ismert szárazföldön túl csak a végtelen tengerek vannak. Aki mást állít, az esztelen. Kolumbusz ezzel az esztelennek minősített hitével fedezte fel Amerikát. A tudósok akkor tették meg a legnagyobb felfedezéseiket, amikor eszelős hittel és eszelős merészséggel túl merték lépni a józan ész határát. Így a Jézus követésének az útján is a megcsontosodott hagyományok, a társadalmi megszokás válik akadályá.

Jézus azt mondja: Kövess engem! Én válaszolok rá: Követlek Téged! De most még vannak elintézendő dolgaim! De ha egyszer kimondottam, hogy MOST!, akkor ez nem tűr halasztást! Vagy maradok a halottak és a temetések világában, vagy megtanulom Jézust követve az élet evangéliumát hirdetni. Mert Jézus nem azt mondja, hogy ne szeresd rokonaidat, hanem azt mondja, hogy szeretetünket osszuk szét az emberek között. Jézus nem azt mondja, hogy ne légy katona vagy rendőr, nem azt mondja, hogy ne vállalj telefonszolgálatot, nem azt mondja, hogy ne légy mentőorvos, nem azt mondja, hogy ne gondozd a betegeidet, azt se mondja, hogy ne vigy haza kenyeret gyermekeidnek. Jézus azt mondja, hogy mindezek mellett vagy ellenére kövess engem! Kötelességed teljesítése ne legyen kibúvó, hogy most nem tehetem!

Fáradtságod se legyen mentséged: Van-e mentsége a Gecsemáné kertben a tanítványoknak, hogy elaludtak? S aztán szétszaladtak! Aztán tagadásba menekültek! Aztán életüket mentették! Aztán kételkedtek! De végül rá kellett jönniük, hogy aki meg akarja

tartani az ő életét, elveszíti azt. Mi nem látjuk csak a keresztet. Nem látjuk csak a veszteséget, a vereséget. Követhetjük-e őt? Meddig mehetünk el ezen az úton? A józan ész ítélőszéke előtt nem sokáig! De a hit esztelensége-bolondsága megmutatja, hogy nincsen olyan érték, amit ne minősíthetnénk kárnak azért a dicsőségért, amit az ő követésének és a mellette való kitartásnak koronájaként ad nekünk az Atya: „Aki nékem szolgál és engem követ, megbecsüli azt az Atya.” Nem úgy, ahogy azt a Zebedeus fiaknak anyja elképzelte. Hanem úgy, ahogy a kereszten Krisztus jobb keze felől levő gonosztevő kérte: Emlékezzél meg rólam a te országodban! Mert ez is elég!

Voltak és vannak, akik azt mondják: nem kifizetődő Krisztust követni! Te megnyertél-e mindent a földön? Jézus csak annyit mond: Te kövess engem! De hallod-e, hiszed-e, hogy ő ezt is hozzá teszi: ha göröngyös is, tövises is az út, én melletted vagyok! Akkor is, ha bástyára kell kiállnod, akkor is, ha közszolgáltatási vállalatnál dolgozol, akkor is, ha betegágy mellett kell állnod, akkor is, ha ujjongva fogadod a születő életet, vagy ha szomorúan kell koporsó mellé állnod, akkor is, ha közösségek vagy népek sorsa felett kell döntened!

Ezeken az utakon a Jézus iránti szimpátia nem segít! Nem ér semmit a gazdag ifjú lelkesedése! Szégyenkezve elkullogni s aztán kígyót-békát kiáltani! – hát ez lenne a krisztuskövetés?

Jézus megmondta: Aki engem követ, tagadja meg magát és úgy kövessen engem. Az egyik azt mondja: követlek, s aztán próbálja magát túltenni a követés ígéletén. A másik azt mondja: követnék téged, de annyi az elfoglaltságom! A harmadik azt mondja: követnék, de nem tudom, hogy hova.

Ha nem tudjuk követni Jézust a mindennapokban, nem fogjuk tudni követni oda sem, ahova végül is útkészítőként előrement: a mennybe.

Ezért kell megtanulnunk Jézust lélekben követni. Ezt csak az az ember érti meg, aki eljutott saját életének csődjéhez. Aki rájön, hogy benne a szeretet önző hazugság, a békességre való vágyakozás álnok képmutatás, aki rádöbben arra, hogy ebben az életben semmit sem tud igazán jól csinálni. Az ilyen ember nem csak ennek az életnek, hanem az örökkévaló életnek mélypontján, az üdvösség és kárhozat megszgyénjén felkiált: Ments meg, Uram, mert elveszek! Benne nyilatkozni kezd az a vágy, amit hitnek nevezünk, és az a cél, mely maga az üdvösség. Ennek a vágynak, felismerésnek legnagyobb ellensége az ézsauai éhség, mely mindent képes eladni egy tál lencséréért!

Testvérem! Itt nem csupán a mindennapi élet viszonylagos jólétéről, megelégedettségéről van szó. Itt lelked üdvössége forog kockán.

Hitet, keresztyénséget, krisztuskövetést nem lehet kereszttetéssel hazudni. Nem lehet szabadtéri ünnepeket megáldó egyházi jelenléttel szentesíteni. Nem ez a krisztuskövetés. Az ő követésének áldásai ott váltódnak aprópénzre, ahol élsz, ahol ég és fáj a szíved, ahol letör a betegség, ahol kudarcaid vannak, ahol búcsúzni kell a gyász miatt. Igen! Itt juttatnak túl bennünket a Krisztus követésének az értékei a „józan ész” határain. Mert csak itt valósul meg az az ígélet, hogy akik hisznek, azoknak minden javukra van. Mi Jézus szava szerint nem járhatjuk végig azt az utat, amelyet ő érettünk végig járt, de ő ígérete szerint mindeneket magához vonz. Érettünk végigjárt útjának minden áldását nekünk adta, nekünk adja.

Most éppen azt mondja: Kövess engem! Ne mentsd magadat, hogy temetned kell, ne keress kibúvót, hogy búcsúznod kell, avagy vettél ökröt vagy traktort, amit éppen ki kell próbálnod, vagy vettél feleséget és élni akarod az életet, vagy most éppen egészséges vagy és nincsen szükséged orvosokra?! Ne mentsd ki magad, mert sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak!

Jézus szavára: jöjj! Ámen.

A békesség szolgálata

Alapige: Máté 5,9
Bibliavásolás: 2Korinthus 5,14–20

Egy baráti társaságban mindig arról a kérdésről szoktunk beszélgetni, ami a legjobban foglalkoztat, ami a legérdekesebb vagy legérthetlenebb számunkra ebben a zűrzavaros világunkban. Érdekes, hogy abban a társaságban, ahol senkinek sem fáj a lába, senkinek sem jut eszébe a lábról és lábfájásról beszélni. Az ember csak azt a testrészét veszi észre, csak arról beszél, amelyik fáj, amelyik beteg. Egyébbel is így van az ember. Pl. a halál is csak akkor lesz jelentős számunkra, akkor kezd érdekelni, mikor egészen közletről megérint egy haláleset. A kérdések, melyek foglalkoztatnak, rendszerint életünknek egy-egy nagy fájdalmára, betegségére mutatnak. Nem csak az egyes ember, de így van ezzel a világ is. Ha valamiről sokszor és sokat beszélnek, ez biztosan utal arra, hogy az a valami nincs rendben: az beteg. Miről beszél csaknem mindig az ember? A békességről. Ezt óhajta, ezt akarja, erre vágyik – lehet, hogy van belőle egy kevés, amit boldogan nyugtáz –, de érzi, hogy ez nem elegendő sem a család számára, sem az egyház számára, sem a környezete számára, sem a maga számára. Egyik nagy igehirdetőnk tollából olvashatjuk, hogy a világ megbékéltetésének kérdése olyan régi, mint maga a keresztyénség. Mi azonban még hozzátehetjük ehhez a megállapításhoz, hogy legalább olyan régi, mint maga az emberiség. Nem csak Ézsaiás óhajta és jövendőli már a világnak azt a teljes megbékülését, mikor majd együtt lakozik a farkas a bárányal, a párduc a kecskefiúval és a földet elborítja a békesség, mint a vizek a tengert (11,6–9), hanem már a Mózes első könyve negyedik részében olvashatunk a békéltetés mélységéről, mert Ábel kiontott vére Istenhez kiált.

És azóta sok mindent megpróbált az emberiség a békesség érdekében. Történelmünk tanúskodik erről, akár politikai szinten, vagy társadalmi szinten, akár egyházi szinten vagy közösségi szinten. És mégis megmaradt ez a fájó kérdés napjainkig.

Az elmondottak méltán vetik fel a további kérdést: ha ilyen egyetemes emberi vágy a békesség, akkor miért olyan sikertelen az emberiség legjobbainak, legnagyobb erőinek minden fáradozása e cél érdekében? Miért olyan megoldhatatlan?

Mert a békéltetések, a szűnni nem akaró háborúságok a bűn kérdésével kapcsolatosak, aminek megoldása az embernél lehetetlen. Olyan egyszerűen és igazán fejezi ki ezt a Káténk 5. kérdése: Azért nem tud az ember Isten törvénye szerint szeretetben élni Istennel és embertársaival, mert a bűneset következtében megromlott természete szerint hajlandó Isten és felebarátja gyűlölésére. A békesség kérdése nem a többé vagy kevésbé jó békeszerződések megkötésén múlik, még csak nem is a protokollasztaloknál dől el, hanem az emberi szíven múlik, ott dől el. A te szívedben és az én szívemben. Ide vezethető vissza minden békéltetés, háborúskodás, hatalomra törekvés vágya vagy irigység, és a sort még folytathatnánk megromlott, jóra képtelen tulajdonságainkkal. Hogyan élj békességben családoddal, testvéreddel, rokonaiddal, embertársaiddal, amíg te nem tudsz szív szerint megbocsátani a te atyádfiának, amíg tele vagy panasszal, titkolt rosszkívánsággal, amíg ott van benned a keserűség, a meg nem értés vádja éppen a tieddel szemben? Hogyan élhetsz nyugalomban tiéd között, amíg te irigy aggodalommal nézed azt, hogy társadnak két vagy három gyümölcsfával, vagy néhány barázdával, vagy talán egy nagyobb darab kenyérral több jutott, vagy társadnak jobban megy az üzlete, a vállalkozása? Igen, az ember önző kívánsággal tekint mindig arra, ami a másé. De hogyan

akarsz békességben örvendező ember lenni, amíg a rajtad esett igazságtalanságot kétszeresen akarod megtorolni, amíg tisztátalan érzések dúlnak benned? Ezzel a megromlott emberi természettel nem lehet győzelemre vinni a békesség ügyét!

Amit nem tud megoldani az ember, meg tudja oldani Isten. Ő megtalálta a bűn megoldását s vele a békességet. A kereszten megbékéltette magával a világot, Fia halálában meghalt a bűnös emberi természet, felszegeztetett a fára, megszerezte a békességet. Íme, felkínálja mindenkinek, aki kész aláírni a felkínált szerződést: Krisztussal együtt megfeszítettem, hogy ezután többé már ne magamnak éljek, hanem annak, aki kész volt meghalni a mi megváltásunkért. Ha terhel a magad békételen, bűnös szíve s a világ szűnni nem akaró, életünket, javainkat, mieinket fenyegető ellenségeskedése, ne csüggedj! Van megoldás! Van egy hely, ahol ez a sokszor elviselhetetlen feszültség felenged, a lélek nehéz bűnterhe leहुल, a keserűség bűnbánattá enyhül s a bocsánatot nyert szív boldogságot talál. Olyan boldogságot és békességet, melyet a világ minden fenyegetettsége sem veszélyeztet. Ez a hely a Golgota, ahol Isten Krisztusban megbékéltette magával a világot. Ahol a bűnös ember találkozhat a kegyelmes Istennel, a visszatért tékozló fiú édes Atyjával. Erre a békességre igyekezz eljutni te is bármi áron. Nem könnyű út, sokszor nehéz út, de tanuld meg tőle, a Békesség Fejedelmétől ezt az utat, mely sokszor megáláztatásokon, kigúnyoltatásokon, legtöbbször saját szíveden átlépve vezet a biztos cél felé, Mennyei Atyádhoz, haza! A békesség szolgálatáért kimondhatatlan jutalom jár. Az ilyen békességre igyekezők Isten fiainak nevezetnek. Nehéz a békesség útja, küzdelemben kerül: önmagam legyőzésébe, saját megromlott emberi természetemmel való szembenállásba. De egész szívemmel, teljes elmémmel, minden erőmmel kereshetem a békességet vele, aki a kereszthez vezető út nagyobbik felén elém jön. Ő megígérte, hogyha valaki keresi, megtalálja őt. Ha pedig megtaláltuk az atyai hajlékban a boldog békességet és Istennek kegyelemben fogadott fiaivá leszünk, akkor lehetetlen, hogy meg ne béküljünk embertársainkkal, testvéreinkkel. Az Atya szerető tekintete előtt nem civódnak a testvérek, sőt Isten rájuk bízva a békéltetés szolgálatát. Az Atyai hajlék boldog békességének, újramegtalálásának áldott lehetősége a Szentlélek kitöltetésének áldott ünnepére való készülésünk, a bűnbánati nagyhét, melyben kérhetjük Krisztusban békességünket azon az egyetlen úton, ami az ő megtöretett testén és érettünk kiontott vérén keresztül emlékeztet arra, hogy van békesség.

Ezt a békességet vegyük, gyakoroljuk és adjuk tovább mások számára, hogy már e mostani földi életünkben érezzük szívünkben az örök élet kezdetét, és Istennek Krisztus által Szentlélek erejével szerzett ajándékát: a békességet. Ámen.

Kozma Endre

Szentágota

Isten szerint, vagy önmagam szerint?

Alapige: Zakariás 8,17

Bibliolvasás: Máté 5,33–48

Keresztyén életünknek két vetülete van: egy függőleges, olyan, amely Isten irányában mutatkozik meg, és egy vízszintes, amely az emberközi kapcsolatainkat határozza meg. Így van ez már a Tízparancsolatban is, amelynek első tábláján, négy parancsolatban azok a dolgok vannak megírva, amelyek Istennel való kapcsolatunkat szabályozzák, majd a következő hat parancsolatban találjuk azokat a rendelkezéseket, amelyek egymáshoz való viszonyunkat írják elő. Ez azt is jelenti, hogy az emberekhez való viszonyulásunk annak a *következménye* kell hogy legyen, ahogyan Istenhez viszonyulunk.

A most hallott Igében Isten a Tízparancsolat második táblájára irányítja figyelmünket, arra, hogy miképpen kell Isten szerint megnyilvánulnunk felebarátunk, *embertársunk* iránt. Isten két dolgot tilt meg: a *gonosz gondolatot* és a *hamis esküvést*.

1. „*Senki ne gondoljon szívében gonoszt felebarátja ellen.*” Ugyan hát, Isten még a gondolatainkba is beleszól? Közé van ahhoz is, amit egymás ellen gondolunk? Azt még elfogadjuk, hogy Isten a rossz cselekedeteket tiltja, de hát beleszól abba is, hogy milyenek a gondolataim és az érzéseim? Mi általában a Tízparancsolat rendelkezéseit hajlandók vagyunk elfogadni, azt, hogy tiszteljük szüleinket, hogy ne öljünk, ne törjünk házasságot, ne lopjunk, hogy ne káromkodjunk, de még tisztátalan beszéd se jöjjön ki szánkon, hogy ne kívánjuk azt, amit Isten felebarátunknak adott. De tovább... úgy véljük, hogy Istennek nincs semmi köze ahhoz, hogy mit gondolunk. A mai, magát felszabadultnak képzelő ember meg akarja tartani magának a gondolat szabadságát. Ebbe még Isten se szóljon bele! Azt kell meglátnunk, hogy már ez a fajta gondolkodás is bűn, mert függetleníteni akarjuk magunkat attól, aki minden gondolatunkat ismeri és irányítani akarja. Erre neki joga van. Igen, a teremtés és a megváltás jogán igényt tart még gondolatainkra is. Az *egész* embert ő teremtette: testét, lelkét, de agyát, gondolatait is. Ezért joga van, hogy elvárja tőlünk, hogy egész életünket az ő akarata szerint rendezzük be. Ő teremtette és ő váltotta meg a gondolatot is, s ez azt jelenti, hogy amiképpen ő gondolkozik, úgy kell nekünk is gondolkoznunk.

Ha ő úgy gondolja, hogy nekünk közelednünk kell felebarátainkhoz, akkor nekünk valóban azt kell tennünk. Ha ő úgy gondolja, hogy segítenünk kell az elesett emberen, akkor nekünk is ezt kell tennünk. Ha ő úgy gondolja, hogy hitben kell nevelnünk gyermekeinket és meg kell tanítanunk őket imádkozni, nekünk is így kell gondolkoznunk és cselekednünk.

Sokszor azzal áztatjuk magunkat, hogy a gonosz gondolat nem ártalmas senki számára, hiszen abból, hogy én valaki ellen rosszat gondoltam, nem származik semmi baj. A rossz gondolatot el lehet fojtani magunkban. De hány és hány esetet tudunk, amikor a gonosz gondolatokból gonosztett lett, amikor a haragból, gyűlöletből éppenséggel gyilkosság lett. Kain is, először „csak” haragudott, de ez az indulat kitört belőle és megölte testvérét.

Azt is meg kell gondolnunk, hogy Isten parancsát elsősorban nem azért kell megtartanunk, hogy a másik embernek ne ártsunk, hanem azért, mert *azt Isten mondta*. Ha pedig ő valamit mond mint Teremtőnk, mint Megváltónk, mint szerető Atyánk, de mint Urunk is, akkor nekünk maradéktalanul engedelmeskednünk kell még akkor is, ha nem mindig értjük, hogy miért mondja ő ezt.

Minden bizonnyal Istennek ez a felszólítása *megelőző, óvó* értelmű. A „gondolni” szót így is fordíthatjuk: előre kiszámítani, a jövőre nézve kigondolni, kitervelni. Amikor rosszat cselekszünk, legtöbbször előre kigondoljuk, a gondolkodás, gondolat következménye a cselekedet. Minden szó és cselekedet először az agyban születik meg és csak azután nyilvánul meg. Isten tudja azt, hogy az előre kitervelt gonoszt már csírájában el kell fojtani, úgymond már a gonosz gondolatot is meg kell öldökölni. Persze mindannyiunk gondolatai között ott van a gonosz gondolat is. Aki ezt nem ismeri be, az nem őszinte! De ha ezt megtettük, akkor legyen ez alkalom a bűnbánatra. A gonosz gondolataim miatt nem csupán embertársaim előtt kell szégyenkezni, hanem Isten előtt is orcápirulással kell megállnom. A magam lelkiismerete előtt pedig át kell gondolnom a dolgokat, hogy ez többet ne történjék meg.

2. Az alapigéből Istennek egy második felszólítása is hangzik felénk: *Ne szeressétek a hamis esküvést!* Isten azt akarja, hogy ne mondjunk olyant, aminek nincs igazságalapja. Ezt egyszerűen *hazugságnak* szoktuk nevezni. Miért is szoktunk hazudni? Azért,

hogy magunkat jobbnak tüntessük fel, mint amilyenek vagyunk; nagyobb teljesítményekkel dicsekedjünk, mint amilyeneket megvalósítottunk. Milyen sokszor megtörténik, hogy mások munkáját a magunkénak nyilvánítjuk és olyasmivel dicsekszünk, ami másnak az érdeme! Lehet, hogy ártatlannak minősített hősködés, bölcsekedés, túlzás van szavainkban, s nem is tudatosodik bennünk, hogy ez hazugság, s egyben felebarátaink megrövidítése, háttérbe szorítása. Hazugság az is, ha a magunk jó tulajdonságait emeljük ki és elhallgatjuk hibáinkat. Az igazságot csorbítjuk meg, ha nem a teljes valóságot mondjuk el magunkról.

De durvább bűn, ha mások ellen *hamis tanúbizonyságot* teszünk, s ezt esküvéssel is megerősítjük. Egy harmadik személy előtt megszóljuk társunkat, csak azért, hogy jobb színben tűnjünk fel. Hazugsággal és hamis esküvel valamilyen ranglétra felsőbb fokára akarunk jutni, mégpedig úgy, hogy másokra taposunk. Ehhez sokszor elég egy fél szájjal kiejtett szó, egy ártatlannak minősített tréfa is. Hazugság lehet – és legtöbbször az is – a hízélgés, amellyel fölöttesünk előtt jobb színben akarunk feltűnni és ezáltal magasabb beosztásba szeretnének kerülni. Vagy egyszerűen úgy hazudunk, hogy nem mondjuk ki az igazságot, mert kényelmesebb visszahúzódnunk, nem beleavatkozni bizonyos dolgokba. Hazugságot szülhet a közömbösség is, azt mondva: nincs semmi közöm a másik ember igazságához. A teljes igazság elhallgatása is hazugság.

Be kell látnunk, hogy minden hazugság mögött *önérdek* áll: önmagunk felemelkedése, az elismerés kivívása, valamilyen hamis tekintély megszerzése.

Né tégy felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot! Amit itt az alapigéből hallottunk, az a kilencedik parancsolat tiltásának felel meg. Akkor, és most, ez a *törvény előtti hamis esküvést* jelentette elsősorban. Ritka eset, hogy valaki a törvényszékre kerülve, tanúként szóljon. De nekünk egy olyan Bírónk van, aki szüntelenül lát és hall minket: akkor is, amikor felebarátainkkal beszélgetünk, akkor is, amikor felebarátainkról mondunk valamit. Ide tartozik az is, amikor úgy nyilatkozunk dolgokról, hogy nem győződünk meg annak valóságáról. Így kezdjük mondókánkat: azt hallottuk, hogy... Munkatársak jönnek ki az irodából, a gyárból és elkezdnek beszélni egy harmadik személyről. Ebből aztán pletyka lesz, s ez is hamis tanúbizonyság, mert amit mondunk, az nem meggyőződéson alapul, csupán amolyan hallomáson. A több szájon keresztül hallott hír annyira eltorzulhat, hogy végül már nem is hasonlít az igazsághoz.

A Heidelbergi Kátéban azt olvassuk, hogy nem elég csupán igazat mondani, de kötelességem, hogy az igazat úgy mondjam ki, hogy felebarátom tisztességét és jó hírnevét tőlem telhetőleg előremozdítsam és megoltalmazzam.

A felolvasott alapigében Isten két dogot tilt: a *gonosz gondolatot* és a *hamis esküvést*. Ezeket azért kell kerülnünk, mert Isten gyűlöli ezeket. Ha pedig mi az ő megváltott gyermekei vagyunk, akkor amit ő gyűlöl, azt nekünk is gyűlölnünk kell, és amit ő szeret, azt nekünk is szeretnünk kell!

Az Ige így fejeződik be: Így szól az Úr. Isten maga szól hozzánk, utat mutat. Parancsolatai: parancsai és tiltásai útjelző táblák a hajdani Izráel népe számára, de a mi számunkra is. Nélkülük, csupán a magunk gondolataira hagyatkozva, eltévedünk. Ő mint a mi mennyei Atyánk ezt nem akarja. Ezért parancsolataival óvni, vezetni, tiszta és szent életre nevelni akar. Lelki örömet és békességet ajándékozni.

Az Ószövetségben ezek a törvények szavakba foglalva állnak előttünk. Az Újszövetségben ezek a betűk megtestesülnek Jézus Krisztusban, aki egész életével mutatta meg, hogy miképpen kell élni és járni ebben a világban. Ő egész életével betöltötte a törvényt. Ha mi ezen az úton akarunk járni, az Íráson keresztül őrá kell néznünk, aki mint a világ Világossága, mutatja életünk útjának irányát. Ő nem csak a földi élet útját jelölte ki

számunkra, hanem az örök életét is. Ő segítsen abban, hogy mindkettőt megtaláljuk!
Ámen.

Vékony Mihály

Domahida

„Áldjad én lelkem az Urat...”

Alapige: Zsoltárok 103,1–4

Bibliavetítés: Kolossé 1,3–14

Keresztyén Testvéreim! A zsoltár feliratában ezt olvashatjuk: a Dávidé. Nagyon sok zsoltár (szám szerint 73) ezt a feliratot viseli. Nem valószínű, hogy mindegyiket a zsoltáros király szerezte. Itt azonban jelentőséget kap ez a felirat – a Dávidé. Hiszen a király szól, Izráel uralkodója és ajkán parancs hangzik: „Áldjad én lelkem az Urat”. Parancs, mely különbözik minden más parancstól. Egy király, akinek minden mozdulatát szolgák tömege lesi, hogy akaratát teljesítse, most önmagának parancsol. Minőségileg más ez, mint a többi parancs, mert a teljesítése nem kényszer, hanem szükséglet. Olyan ez, mint a gyermek ragaszkodása a szülőhöz. Ezt a parancsot nem az ész diktálja, amint a gyermek sem azért szereti a szüleit, mert elhatározta, hogy szeretni fogja őket. Itt a vesék parancsolnak, a legelrejtettebb húrok pendülnek meg és az ész csupán engedelmeskedik. Itt az az erő parancsol, amely megelőzi az akaratban megnyilvánuló létet, amikor felszakad a zsoltáros ajkán az Istent magasztaló ének.

Az ember lelkében gyökerező törvény, hogy a mindennapi dolgokat prózában fejt ki, míg a lélek legmélyén fogamzó, elemi erővel feltörő érzéseinket, az emberi kifejezési módok legszebb ruhájába, az éneklésbe öltöztetjük. Isten választott népe történelmének nagy eseményeit, Isten szabadító tetteit nem elmondotta, hanem elénekelte. Nagy örömet vagy nagy gyászat énekszövegbe öntötte.

A zsoltár nem mesterkéltségek költői verselés. A zsoltárt nem kitalálják, nem költögetik, a zsoltár születik. A zsoltárt éneklő emberi lélek olyan, mint a termő talaj, amelybe belehull Isten nagy tetteinek magva, ott megfogon és a háládatosság gyümölcsét termő zsoltár fakad belőle.

Ez a zsoltár a hálaadás és a magasztalás éneke. Dávid az élete delén van, dicsősége fénykorát éli, amikor felfakad belőle a zsoltár. Csodálatos pályát futott be. Ma talán így mondanánk: Szép karriert csinált. A pásztorfiúból Izráel királya lett, a serdülő ifjúból népet szabadító hős. Dávid tudja, hogy azt az utat, melyet megtett, magányos vándorként nem tehetné volna meg. Tehát ezt már az indulásnál, amikor mint gyermek áll szembe a hatalmas harcban edzett Góliáttal, tudja, hogy az Úr, aki megmentette az oroszlánnak, medvének szájából, meg fogja menteni a filiszteusnak a kezéből is. Tudta ezt a harcok zúgó viharában, miközben körülötte áldozatait szedte az üvöltő halál, s tudja most, hatalma tetőpontján, amikor Izráelben a király neve egyet jelent a nyugalommal, a szabadsággal és a békével.

Ezért kap különös jelentőséget, hogy éppen Dávid ajkán hangzik fel a zsoltár: „Áldjad én lelkem az Urat”. De mondhatná valaki, mindez nagyon is természetes. Ő, aki a semmiből a leghatalmasabbá lett Izráelben, akit népe nem csak hősként tisztel, de rajongásig szeret, ő igazán hálát adhat az Istennek. Neki van miért áldani az Urat! Pedig mindez nem természetes, testvéreim, sőt természetellenes, mert régi igazság az, hogy a dicsőséget sokkal nehezebb elviselni, mint megszerezni. Napóleon magamagát koronázza meg, Augustus római császár Isten-szobrot állíttat magának, Néro élet és halál urának képzeletét magát, XIV. Lajos kijelenti „az állam én vagyok”, Hitler gázkamrákban óhajtja

megtisztítani az emberi fajt, és folytathatnám vég nélkül a hatalom serlegétől megittasodottak tobzódó tömegével.

Íme, testvéreim, nem az elvett javak mennyisége a lényeges, hanem az Isten áldását elfogadó lelkület, a hit. Az a hit, amely megszegyeníti Saul, a királyt az előtte álló egyszerű ifjúval szemben. A hit, amelynek részese lehet király és rabszolga egyaránt.

Jób éppen nyomorúságában lesz nagygyá, mert betegségében és gyászában is tudja vallani: „tudom, az én megváltóm él”. Azok a gályarabok, akiket hitükért hurcoltak el messzire a családi hajléktól a szülőföld szegényes, de meleg kenyereitől, egy nyirkos padhoz láncolva tudták énekelni: „azt bünteti, kit szeret”. Ez a hit adott erőt arra, hogy a folytató sós párában egyik napról a másikra megérhessék a reggelt, s a láncok csörgését, a korbács csattogását túlharsogta az ének: „van még néked Istened!”

Dávid nem a díszes palotáért, nem a hatalomért ad hálát, hanem azért a boldog tapasztalatért, amelyet a gályarabok épp úgy tudtak, mint Jób, vagy a király: „ha elfogyatkozik is testem és lelkem, szívem kösziklálja te vagy Istenem”.

Ó, boldog az az ember, aki így tud sóhajtani a koporsó mellett is, „áldjad én lelkem, az Urat”; boldog az, aki betegség és elhagyatottság közepette is tudja, hogy nincs egyedül, s a zoltárossal együtt vallja: „az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm”.

A zoltárosnak nem csak a lelke áldja a minden áldás forrását, de egész belseje, minden része, minden cselekedete. Egész lényét átjárja az Úr iránti hála, és ez már nehezebb. Testvéreim, hányan vannak közülünk is olyanok, hányan vagyunk olyanok, akik beülünk a templomba, buzgón énekelve és imádkozva áldja lelkünk az Urat, figyeljük a prédikációt, talán csak szellemi értékeket keresve benne, s közben megállapítjuk hiányosságait és értékeit. Azután kimegyünk az utcára, elmúlik a vasárnap s mi mindennapi gondjainktól lefoglalva elvegyülünk az emberek kavargó tömegében. A következő vasárnap a harangszó ismét emlékeztet arra, amit alapigénk így fejez ki: „áldjad én lelkem az Urat”. De hol marad a mi példamutató keresztyén életünk? Hol marad a mi belsőnk örömteli ujjongása. Bizony testvéreim, ha magunkba nézünk, rádöbbenünk arra, hogy egy dicsőséges király után poroszkaló méltatlan alattvalók vagyunk. Pedig nem elég, ha csak a lelkem áldja őt. Mert „mit használnál keresztyénségem, ha nem aszerint élek”, „ha csak szám áldja őt, s nem életem?”

Áldjad az Urat, mert van miért áldani őt, de úgy, hogy te magad válj áldássá, az Úr áldott eszközévé. Áldás vagy-e családod számára, amivel megáldott az Úr, áldás vagyok-e ismerőseim számára és nem csupán élőködő? Mert jóllehet a világ alutáplált, tíz ember közül kilenc nem ehét kedvére, de az egész világ egyaránt éhezi és szomjúhozza a Krisztusban testet öltött szeretetet.

Könnyű ezt mondani: válj te magad áldássá, az Úr hűséges eszközévé! Testvéreim, amikor itt az Úr templomában hálaadásra szólít fel az Ige, bizonyára sokak lelkében támad fel az a keserű gondolat: legyen hálás Istennek az, akivel csak jót tett, legyen hála az, aki gazdag, aki egészséges, akinek nincs gyásza és szomorúsága. Az ilyen ember lelkében alámerültek a régebbi boldog napok emlékei, mikor gazdagon bírta Isten áldását. Nektek, szomorkodóknak, gyászolóknak, keserűen zúgolódóknak is szól az Ige, mert a zoltáros járható utat mutat, segítséget nyújt, amikor ezt mondja: ne feledkezz meg semmi jótéteményéről. Ne feledkezz meg, hanem emlékezz! A jövevényeket ne sanyargasd, mert jövevény voltál Egyiptom földjén és az Úr megszabadított. Az özvegyeket, árvákat ne sanyargasd, hanem emlékezzél meg, hogy szolga voltál Egyiptomnak földjén, s az Úr a te Szabadítód. Mégis hányszor és hányszor megfeledkezett minderről Izrael népe. Testvéreim, talán a mi legnagyobb emberi nyomorúságunk, hogy olyan feledékenyek vagyunk. Ha jól megnézzük, minden bajunkat ide vezethetjük vissza. Nem tapasztaltad-e már, testvérem, hogy a pillanat tart konok rabságában, hogy a perc fáj-

dalma nagyobb, mint a múlt hónapokig tartó betegsége? Minden akadály előtt megtorpanunk, elfeledve, hogy az Úr kegyelméből már sokkal súlyosabb helyzetekből is megszabadultunk. Emlékezzünk, hogy hányszor voltunk már kilátástalan helyzetben és Isten nem hagyott magunkra, hanem mentőövet nyújtott felénk, megoldva kilátástalannak tűnő helyzetünket. Bizonyára többen olvasták testvéreink közül azt az újságban megjelent cikket, amelyben egy idős asszony panaszoja: annak ellenére, hogy három gyermeket nevelt fel, mégis öreg napjaira egyedül maradt. Csak addig volt jó, míg házat gyermekeinek adta. Most már nincs rá szükségük. Ne feledkezzél meg, hanem emlékezz! Ezeknek az embereknek csak arra a néhány átvirrasztott éjszakára kellene emlékezniük a sok közül, amelyeken édesanyjuk fáradságot nem ismerve ült betegágyuk mellett. Ha lelki vakaságukban az ő szeretetéből nem is látják meg, hogy öreg édesanyjuk élete Isten áldása volt számukra, legalább idős napjaira nem hagynák egyedül.

Dávid emlékezik arra, hogy az Úr szabadította meg a vadállatok karmai közül és megküzd a filiszteussal. Jób emlékezik, hogy mindene, amije volt, az Úrtól kapott ajándék volt, s most hűségesen elveszi a keserű poharat is.

Ugye, testvéreim, mennyire más lenne az életünk, ha emlékezni tudnánk? Emlékezni arra, hogy egyedül voltunk és valaki mellénk állt, hogy fáradtak voltunk és valaki átvette a teher felét, hogy betegek voltunk és valaki meglátogatott. Bizony, ha emlékezni tudnánk, nem lenne magány, szeretetlenség, nem lennének hálátlan gyermekek és felelőtlen szülők.

Emlékezzél meg, hogy amikor mindenki elhagy, mert el kell hogy hagyjon, ott a halál kapujában mellénk áll valaki: mellénk áll Isten. Mellénk áll, mint Megváltó. Ő az, aki megváltja életedet a koporsótól.

Testvéreim, a Dávid idejében is beszéltek megváltóról és megváltásról, de többnyire földi értelemben. Megváltónak nevezték azt az embert, aki az elveszett családi birtokot visszaváltotta. De ezen túl mindenkor várták az igazi Megváltót, mert ezek az emberek lehettek bármilyen áldozatosak, de a halállal szemben ők is tehetetlenek voltak. A halállal szembeni tehetetlenség reménytelen állapotában mutat rá Dávid Istenre. Ő az, aki megvált a koporsótól, nem aranyon és ezüstön, hanem Fia drága vérével. Krisztus az a szabadító, aki saját vérét ontja a keresztfán, hogy ne legyünk halottak, hanem nyerjünk feltámadást és örök életet. Nem többet és nem kevesebbet! Emlékezzél hát meg minden jótéteményéről, ami a mi kötelességünk is egyben. Kötelez a keresztyén név, mint ahogy kötelezi a katonát az egyenruha! Kötelez a keresztség, amely Isten irántunk való szeretetének magasságát és mélységét, szélességét és hosszúságát mutatta meg. Méltó, hogy áldja életünk ezt a kegyelmes Urat. Áldjad én lelkem az Urat, a te Megváltó Krisztusodat! Ámen.

A Genezáret partján

Az Istené vagy a miénk?

Hívó életünk egyik legalapvetőbb kérdése, meg tudjuk-e különböztetni, hogy mikor „szeretünk” csupán a magunk szeretetével és mikor árad rajtunk keresztül az Isten szeretete?

Ez a feladat azért nagyon nehéz, mert külső megjelenésében e két szeretet között szinte lehetetlen különbséget tenni. Az eltérés ugyanis nem abban van, ami látható, hanem abban, ami a szem előtt rejtve marad: az indítékban, *a szándék tisztaságában*. Valljuk be, kellő önismeret vagy önkritika hiányában gyakran beleesünk a kísértésbe, hogy saját emberi szeretetünket Isten rajtunk keresztül áradó jóságának tekintsük. Ezek a jó szándékú tévedéseink sokszor vezetnek fájdalmas konfliktusokhoz, sőt keserű csalódásokhoz az Istennel, embertársainkkal – de talán elsősorban *önmagunkkal* szemben. Saját emberi szeretetünk ésszel kontrollálható, logikus és telis-tele van kicsinyes elvárásokkal.

Isten szeretete ésszel felfoghatatlan, emberi logikával követhetetlen és előre kiszámíthatatlan. Nem lehet kiérdemelni, mert nem érdem szerint jár, nem járandóság vagy „juss”, hanem *ajándék*. Az ő szeretete feltétel nélküli, mindig megelőlegezett szeretet.

Igen, amíg a mi szeretetünkre érdemessé kell válnia a kiválasztottaknak, addig az Isten épp azokat ajándékozza meg gazdagon, akik a mi szemünkben teljesen érdemtelenekek.

A mi szeretetünk – mint számító vállalkozó – csak azokba fektet energiát, akikben annak gyors kamatozását reméli. Az érdektelenekeket és reménytelenül semminek látszókat azonban hamar „nullára írja”. Isten szeretete viszont éppen a reményteleneket, a folyton elbukó visszaesőket öleli magához legszorosabban, nem pedig a maguk szemében *valaminek látszókat*.

Mi gyarló emberi szeretetünk hálóját kivetjük azokra, akiket saját szempontjainak alapján megkedvelünk. Kezdetben szeretetünk körébe vonjuk, neveljük, gondozzuk őket. Mikor azonban „kinőnek” személyes bűvkörünkből, képtelenek vagyunk őket elengedni: *Megragadó „szeretettel”* inkább még szorosabbra rántjuk előttük a háló száját és csalódott szívvel kérjük rajtuk számon a hálát és a viszonzást. Istennek nincsenek saját szempontjai. Ő személyválogatás nélkül szeret minden embert, legyen bár hitetlen, vagy hívő, mohamedán, hindu, zsidó vagy keresztyén.

A mi szeretetünk felfedező, megragadó és megkötöző szeretet.

Isten szeretete azonban egyszerre megtartó, őrző és elengedő, szabadon hagyó, felszabadító szeretet. Ő akkor sem vet ki minket szeretetéből, ha elhagyjuk őt. Tisztelettel szabadságunkat. De amíg mi büszkeségből nemet mondunk a hozzánk visszakéredzkedőknek, Isten soha nem utasítja vissza a hozzá visszatérő „tékozló fiúkat”. Ő nem kér számon, nem rója fel a múltat. Újjászüli minket megbocsátó szeretetében.

A mi szeretetünk csak az önértet sérülékeny üvegfalán keresztül sugárzik. Ha ezt az üvegfalat kívülről bármilyen karc vagy szenny éri, azon már csak nagy erővesztéssel képes átszüremleni. Ilyen sérülés lehet bármilyen kicsinyesség, sértés, érdektelenség, bizalmatlanság, vagy alaptalan vád, amivel minket illetnek. Ezzel szemben Istennek nincs *önérzete*, mert az önértet a magunkhoz és másokhoz viszonyulás érzékeny mérőműszere. Isten azonban az Alfa s az Omega, a kezdettől létező tökéletes LÉNY. Neki – mint önmagában teljes egésznek nincs szüksége arra, hogy bárkihez viszonyuljon. S mivel ő maga sohasem változik – a változásnak még az árnyéka sem kísérti meg soha –, önmagához sem kell viszonyulnia. Az ő szeretetét nem lehet befolyásolni. Csak emberi

érzelmeink, kishitőségünk, félelmeink, lelkiismeret-furdalásaink miatt támad bennünk az a képzet, hogy Isten nem szeret minket eléggé! Valójában azonban saját lefokozott önbecsülésünket, az élet harcában megsérült személyiségünk fájdalmait vetítjük bele saját Isten-képünkbe, és képtelenek vagyunk elhinni, hogy ő másképp lát minket, mint ahogy mi látjuk önmagunkat.

Ő a jövőt, a pozitív lehetőségeket látja bennünk. Mi pedig gyakran csak az elmulasztott és már vissza nem térő nagy lehetőségek lepusztult emlékhelyének tekintjük magunkat. Nem merünk szembeállni az előttünk álló lehetőségekkel, pedig kishitőségünkbe zárt sorsunk ajtaját egy szebb jövő feszegeti.

Simon András: *Szeretetközében* c. könyvéből (Bp. 1996).

Fél híd – teljes badarság

Fél híd? Igen, van ilyen. Hol? A dél-franciaországi Avignon-ban. Átvezet a... nem, éppen az, hogy nem vezet át. A Rhône-on kellett volna átvezetnie. Amikor építeni kezdtek, a középkorban, a bal parton a Német-római Császárság területén, a szent Római Birodalom, a Rhône jobb partján pedig a francia királyság. S mivel a két ország nem jutott egyezségre, a híd befejezetlen maradt.

Napjainkban az avignoni fél híd ennek a római kori emlékekben oly gazdag városnak a látnivalói közé tartozik. Számptalan levelezőlapot küldenek szerteszéjjel a világ minden tájára, rajtuk a kőhíd képével, amely a Rhône közepe fölött félbeszakad.

Egy fél híd azonban teljes badarság. Nem visz a célhoz, nem vezet át a túlsó partra. Ugyanígy a fél emberek, a határozatlanok – teljesen bárgyú emberek. Pedig mennyi határozatlanság van körülöttünk! Félig Istennek akarnak engedelmessé válni, félig a bűnt szolgálják. Így volt ez egykor Izraelben, Illés próféta idejében. Egyrészt szolgáltak az egyetlen igaz Istennek, másrészt pogány környezetük napistenének, Baálnak. Ekkor Illés döntés elé állítja a népet. Összegyűjti őket a Kármel-hegyen, és fölteszi nekik a kérdést: „Meddig sántikáltok kétfelé? Ha az Úr az Isten, kövessétek őt, ha pedig Baál, akkor őt kövessétek!” (1Kir 18,21).

Nagyon sokan vannak ma is, akiknek föl lehetne tenni ugyanezt a kérdést. Aki egyfelől Jézus Krisztust akarja követni, másfelől ugyanakkor a világnak akar élni, az életképtelen. Mintegy kettészakad az élete. „A szabadságot és a mennyek országát nem nyerik el a fél emberek” – mondja már Ernst Moritz Arndt, a nagy német költő. Ez igaz szó! Ezért vess véget minden langyosságnak! A langyos ember nem legény a talpán, hanem gyáva fickó (olv. Jel 3,15–16). Jézus Krisztus azonban egészen akar téged. „Senki sem szolgálhat két úrnak” – mondja Ő maga Isten Igéjében (Mt 6,24). Ne állj meg az ajtóban! A huzatban meg lehet fázni, és meg lehet halni. Ne akarj félig kint, félig bent lenni! Ha félig Istené, félig a világé vagy, az azt jelenti, hogy egészen az ördögé vagy. Ezért: vagy-vagy! Krisztus követéséhez határozottság és döntés, bátorság és odaadás szükséges. Ezért vedd komolyan a dolgot, és kövesd Őt egészen!

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Sándor Endre

Vámosújfalú, Magyarország

Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam...

Alapige: Jónás 2,1–3

Úgy tűnik, azzal, hogy Jónást bedobták a tengerbe, az úgy le van zárva. Mindenki más meghalna ilyen körülmények között. De Jónás történetében nem a hal a csoda, hanem az, hogy Isten közbelépett: odarendelte a halat. A természet elemei engedelmessékednek Istennek, csak éppen Jónás, az ember nem engedelmessékedik. Tanúi lehetünk ennek napjainkban is: ha kell, megmozdul a föld, hogy felfigyeljünk Isten nagyságára, ha kell, kiáradnak a folyók, mert ha nem elég a harangszó, nem elég a Biblia a házban, akkor Isten más eszközökhöz nyúl.

Isten beszél Jónással, elküldi Ninivébe, de ő engedetlen, nem megy el, és mindaddig nem beszél Istenhez, amíg be nem következik az életében egy fordulat, és át nem érzi, hogy a halál torkában van. Onnan kiált Istenhez, mert átéli, hogy Isten csodát tett és rádöbben, hogy ő tud segíteni.

Mi mindannyian azért vagyunk itt, mert érezzük, hogy a magunk erejéből nem tudunk magunkon segíteni, szükségünk van a mindenható Istenre, aki meg tud szabadítani bűneinktől, aki megbocsátja tetteinket, gondolatainkat és mulasztásainkat. Szükségünk van rá, de látjuk-e őt? Sokszor úgy járunk, mint aki az előtte lévő tárgytól nem látja azt, ami mögötte van. Jónás csak a futással törődött és nem látta Isten akaratát és hatalmát. Hányszor vagyunk mi is önmagunkkal, a saját akaratunkkal eltelve?

Amíg az öngyilkos el nem mondja, milyen mérget vett be, az orvos nem tud ellenmérget adni. Amíg az ember nem ismeri fel a nyomorúságát és nem vallja meg Istennek a bűneit, addig Isten nem tud segíteni rajta. De ha az ember változtatni akar, Jézus meg tudja menteni az iszákosságból, a hamisságból, minden megkötözöttségből. Istennek van hatalma rá, de az embernek kell megtennie az első lépést. Ha valaki úgy akarna elutazni, hogy közben itthon folytatja a dolgait, mindenki képtelenségnek tartaná. Istennel mégis sokszor így vagyunk: kívánjuk, hogy szabadítson meg, de közben szeretnénk megtartani egyes bűneinket, mert „szükség van rájuk” a világban való érvényesüléshez. De ha a repkény tönkretesz egy fát, nem lehet úgy megmenteni, hogy a repkényt ne vágjuk le róla. Jézus tud segíteni, de csak akkor, ha mi is akarjuk, hogy a bűntől megszabaduljunk. Jónás azért tudott más emberré lenni, mert felismerte, hogy csak Isten tudja a veszedelemből megmenteni. A zsoltáros így ír: „Én mindig veled leszek, mert te fogod jobb kezemet. Tanácsoddal vezetsz engem, és végül dicsőségedbe fogadsz. Nincs senkim rajtad kívül a mennyben, a földön sem gyönyörködöm másban. Ha elenyészik is testem és szívem, szívemnek kősziklája és örökségem te maradsz, Istenem, örökké!” (Zsolt 73,23–26) Csak ez adhat reménységet az embernek. A Római levélben ezt olvassuk: „Ugyanígy segít a Lélek is a mi erőtlenségünkön. Mert amiért imádkoznunk kell, nem tudjuk úgy kérni, ahogyan kell, de maga a Lélek eszedezik értünk kimondhatatlan fohászokodásokkal” (Róm 8,26).

Milyen jó tudni, hogy más az emberi terv, mint Isten eleve elrendelése. Jónás mást akart, de Isten tervébe kell bekapcsolódnia. Engedjük, hogy Isten vezesse az életünket,

engedjük, hogy ő legyen az életünk Ura, mert ő gyógyítani és megszabadítani csak akkor tud, ha valóban odatesszük az életünket a kezébe: Uram, rajtad kívül senkim nincs a mennyben, rád van szükségem! Add szabadító erőd Krisztus által! Ámen.

Mindenség Istene! Neked köszönjük meg, hogy ma szólsz hozzánk, hogy nem lehet kicsit bűnösnek és kicsit igaznak lenni. Te azt szeretnéd, hogy valljunk színt, hogy éjjen a szívünk és az életünk értted. Köszönjük, hogy ez mindenkinek szól, mert Krisztusban nincs sem zsidó, sem görög, nincs se pogány, se kiválasztott, nincs se férfi, se nő, mert Krisztusban mindnyájan egyek vagyunk.

Bocsáss meg nekünk, láttasd meg, hogy nem lehet a bűnt dédelgetni, hanem meg kell tőle szabadulni. Sokszor félünk megtenni ezt a lépést. Kérünk, erősíts meg, hogy lássuk és érezzük, hogy te tudod, hogy mire van szükségünk. Köszönjük gondoskodásodat, köszönjük a reményt, amit Jónás által mutatsz, hogy a hullámsír után is lehet élet, ha a te megmentő szeretetedbe kapaszkodunk.

Urunk, mi ugyanúgy menekülünk a feladat elől, ahogy Jónás menekült, de te oda küldesz bennünket, ahol a legnagyobb szükség van ránk. Erősíts meg bennünket, hogy a te akaratod szerint tudjunk élni! Ámen.

Esketési prédikáció

Bustya Dezső

Kolozsvár

Gond és gondviselés

Alapige: 1Péter 5,7

Kedves Ifjak, kedves Testvéreim!

Sokszor halljuk idősebb, tapasztalt emberektől ezt a megállapítást: Az élet gond, az élet baj. És igazuk is van mindazoknak, akik ezt mondják. Valóban, az élet tele van küzdelmekkel, gondokkal, bajokkal. Szülők is gyakran mondják gyermekeikről: amíg a gyermek kicsi, kicsi a gond is vele, ahogy nagyobbak lesznek, velük együtt szaporodik és nő a gond is. Mi magunk is tapasztaltuk életünkben hogyan jelentkeztek, sokasodtak egymás után a gondok életünk napjainak múltával. Azért vágyakozunk olyan gyakran és olyan mélyen a gyermekkor tovatűnt, gondtalan, boldog napjai után, amikor a felőlünk való gondot valaki más, illetve mások, nálunknál erősebbek, leginkább a szüleink hordozták. Sokszor sóhajtunk fel magunkban titkon: Bárcsak volna valaki, aki segítene gondjaim terhére hordozni; bárcsak találnék valakit, nálammal erősebbet, hatalmasabbat, akire rávethetném gondjaimat, aki életem minden napján gondot viselne rólam.

Volt-e ilyen gondolat a ti életetekben, kedves ifjú testvéreim? Mert ha igen, akkor ez az imént felolvasott ige feleletet ad nektek: „Minden gondotokat Őréa vessétek, mert néki gondja van reátok!”

Ez az ige igaz volt a ti eddigi életetekben. Isten úgy vigyázott rátok, hogy gondjaitokban-bajaitokban ne maradjatok egyedül. Bármilyen próba vagy kétség között is voltatok, ott voltak mellettetek szüleitek, akik érett megfontolással és szív szerinti segítőkészséggel segítettek életetek kis és nagy kérdéseinek a megoldásában. Nekik gondjuk volt reátok. Rajtuk keresztül megérezhettétek Istennek atyai gondviselését, amellyel védett, ápolt, növekedést adott nektek testben és lélekben, Isten és emberek előtti kedvességben.

Ebben az ígében ígéret van a jövődre nézve is. A sok mindent megért ember ezt mondja: az élet gond, az élet baj. Alighogy egyikén túl vagyunk, leküzdjük, jön a másik. És egy helyébe néha több is. De az apostol szaván keresztül az ige bizonyossága ezt mondja: *Minden gondotokat Őreá vessétek. Kire? A ti mennyei Atyátokra. Az örökkévaló Istenre, aki annyiszor és annyiféleképpen megmutatta szeretetét irántatok! Arra az Úrra, aki azt a jót gondolta felőletek, hogy egyiketek életét a másikatok által tegye boldoggá, megvigasztaltta, s aki benneteket kegyelméből erre a napra eljuttatott.*

A családalapítás, a házasság nem kis gond. A lakás, a megélhetés, a mindennapi kenyér és a felvevő ruha: ezek mind gondot jelentenek. De valaki ott áll mellettek s ezt mondja: *En reám vessétek minden gondotokat.* S ez nem más, mint Jézus, az örök Istennek emberré lett Fia, a mi Urunk és Megváltónk. Mintha ezt mondaná: én már a keresztet is elhordoztam érteteket, pedig annak fájdalmával semmiféle emberi gond és fájdalom föl nem ér. S ha ezt is vállaltam érteteket, mennyivel inkább bízhattok bennem, hogy a ti életetek gondjait és terheit is elhordozom.

Őrá vessétek minden gondotokat. Nem úgy, hogy gondtalanul, nemtörődöm módon éljete. Hanem úgy, hogy hittel és bizalommal munkálkodva, imádságotokban vigyétek gondjaitokat naponként az Úr elé. És akkor tapasztalni fogjátok, hogy ő mellettek áll. Meghallgat, megerősít és lelketeknek nyugalmat ad. Mert *neki gondja van reátok.* Bár csak életetek minden napján ti is annyit gondolnátok Istenre, az ő parancsolatainak megismerésére és megtartására, mint amennyire neki gondja van reátok. Nem vagytok tehát magatokra. Ő veletek van.

Az ő gondviselésében azt is megismeritek, hogy ti mivel tartoztok egymásnak. Ahogy szeretni is csak az tud igazán, aki Isten szeretetét megtapasztalta, úgy gondviselő is csak az lehet, akit Isten gondviselése indít erre. Minél jobban megismeritek: milyen drágák vagytok ti Istennek, annál hívebb gondviselői lesztek ti is egymásnak.

Felőled, kedves férfitestvérem, Isten gondviselése azt rendelte, hogy teljes szívből szeressed és védjed hitvesedet, élettársadat, mint gyöngébbnek, tisztességet adván neki. Aki feleségét szereti, önmagát szereti, mert férfiú és asszony a szent házasságban egy testté lesznek. Úgy kell szeretnie a férfiúnak az ő feleségét, ahogy az Úr Krisztus szereti a maga testét, az Anyaszentegyházat. Azért adott neked Isten több erőt, hogy ezt javára fordítsd a tieidnek, dolgozva értük és minden erődből oltalmazva őket. Szolgálj hát férfiúi tisztetben józanságban, hűségben, szeretetben.

Neked pedig, kedves nőtestvérem, Istentől rendelt osztályrészed, hogy segítőtársra légy a te férjednek. Az asszonyok igazi ékessége nem kívül van, hanem belül: a szelid és csendes szív az. Szolgálj tehát alázatosságban és engedelmisségben, mint hú segítőtárs, hogy Istentől jutalmat, felmagasztalást nyerj annak idején. A ház és föld atyai örökség, mondja az Ótestamentum bölcse, de Istentől való igaz feleség. Ilyen hitvessé, ilyen édesanyává légy, hogy találjon rád ez az ige, s meglásd, Isten áldása nem fog elmaradni.

Ez a szolgálat, ezeknek a feladatoknak a betöltése vár titektől, kedves ifjú pár! Ha hívek akartok lenni ebben a szolgálatban, az egymásért való önfeláldozásban, a kölcsönös engedelmisségben, megbocsátásban, békülékenységekben: ez nem kevés gondot jelent számotokra e kísértésekkel tele világban. De elkísér benneteket a titeket szeretők imádsága, az Anyaszentegyház áldása és a boldog ígéret: *Minden gondotokat Őreá vessétek, mert neki gondja van reátok.* Istennek ez a drága ígérete a boldog élet biztosítéka. Számotokra is! Ámen.

Házassági jubileumra

Sipos István
Máramarossziget

Isten oltalmában járva

Alapige: 1Korinthus 13,13

Ünneplő gyülekezet! Drága szüleink!

Mindenki, aki titeket lélekben szeret, de íme, nagyon sokan test szerint is, itt van veletek, mellettek Isten hajlékában, hogy szeretetüknek, tiszteletüknek, megbecsülésüknek karjaival benneteket átölelve, hálát adjon az örökkévaló Istennek azért a gondviselő jóságért, örökkévaló kegyelemért, amellyel egy fél évszázadon keresztül, a közös életút örömeiben és bánataiban, boldogságában és fájdalmaiban, gondjaiban, küzdelmeiben, szolgálataiban, áldozatvállalásában áldott, oltalmazott, vezetett, erősített, vigasztalt titeket.

Meghítt családi ünnep ez a mai, és népes család ünnepel. Istent magasztalják és áldják a test és vér szerinti család tagjai azokért a kibeszélhetetlen ajándékokért, amelyeket a ti szíveteken keresztül ajándékozott Isten számukra. De Istent áldja és magasztalja a nagyobb család, ez a gyülekezet is, amely tagjainak körében átértékelték az Ige ígéretének beteljesedését: „...ősz korotokig én hordozlak! Én alkottalak, én viszlek, én hordozlak, én mentelek meg” (Ézs 46,4b).

Családtagnak nevezem ezt a gyülekezetet, hiszen egy fél évszázad alatt úgy összeforrt életetek, mint vér szerinti szeretteitek életével. Nincs olyan család a nagykolcsi gyülekezetben, amelyikkel az élet nagy és döntő eseményeit ne együtt éltétek volna át. Ötven esztendő minden napján együtt örültetek az örülőkkel és együtt sírtatok a sírókkal.

Együtt örültetek a nagyobb család minden tagjával, valahányszor boldog reménységgel indult el a házaselet útján egy-egy fiatal pár, és valahányszor újszülött gyermek – a jövő reménysége – örvendeztette meg a szíveket. Ezt az örömet még teljesebbé teszi az a tény, hogy mint a gyülekezet lelkipásztora, te áldottad meg a helybeli gyülekezet itt jelenlévő tagjai többségének házasságát, te konfirmáltad őket, és egymást követő nemzedékek tagjait részeltetted a keresztség szent sákramentumában.

De együtt is sírtatok nagy tragédiák, veszteségek idején, koporsók és nyitott sírok mellett, amikor ajkadról hangzott a gyász sötétségét az élet világosságával beragyogó Ige vigasztaló üzenete.

Ez a mai nap mindenképpen mindnyájunkat – veletek együtt – Isten iránti hálaadásra indít és az ő gondviselő szeretetére emlékeztet, amellyel erre az alkalomra elsegített bennünket. Ez a gondviselő szeretet az egyetlen alapja, múltja, jelene és jövője a mostani ünnepnek. E sajátos ünneplés jellegéből adódik, hogy visszatekintünk a múltba és előre tekintünk a jövőbe.

Amit átértékeltétek eddigi életetek során – beleértve a közös fél évszázadot –, az nyilvánvalóan már történelem. Nemzedékek és társadalmi rendszerek váltották egymást. Sok minden megváltozott, sok minden eltűnt, elveszett, a múlté lett. Vannak dolgok, melyeknek a történelem stílyesztőjében való eltűnését nem sajnáljátok, nem sajnáljuk, de vannak olyanok is, melyeknek elmaradása, elvesztése szomorúságot és fájdalmat okozott. Életünk útjain sok minden elmarad: lassan elmarad az ifjúság, egészség, erő. Sze-

retteink közül is sokan kiszakadnak közülünk. De „most”, tehát a mindenkori jelenben az Ige szerint megmarad a hit, remény és szeretet. Megtapasztalt, drága valósággá lett életetekben ennek az Igének az igazsága.

Megmarad a hit! Megmaradt szívetekben a hit, mellyel ötven esztendővel ezelőtt, Istentre bizva közös életeteket, sorsotokat, egymásnak örök hűségét esküdtetek.

Istenbe vetett hittel fogadtátok a gyermekáldást, vállalva a „nagy családot”, hat gyermeket, és vállaltátok a „kis gyülekezetet”, mely ötven esztendővel ezelőtt szívére ölelt benneteket.

Ezzel a hittel neveltetek bennünket, ezt a hitet éltétek, és azért imádkoztatok, hogy életük és e gyülekezet tagjai életének megszentelő ajándéka legyen ez a hit. Az emberi természetünkből adódó erőtlenségek, gyengeségek, gyarlóságok közepette is, életetek minden megnyilvánulása az Istenbe vetett élő hitről szóló bizonyágtétel volt. Mindezért hitünk Fejedelmét, ajándékozóját és bevégezőjét, az Úr Jézus Krisztust áldjuk és magasztaljuk és neki köszönjük meg, hogy megtapasztaltátok, átéltétek, hogy mit jelent mindennapi életünkben a hit, annak ereje: „Akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el!” (Ézs 40,31).

Istennek köszönjük meg, hogy ezen az ünnepen az apostol bizonyágtételét vehetitek ajkatokra: „...az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk” (1Jn 5,4).

Megmarad a reménység! Istennek adunk hálát, hogy megmaradt a reménység is. Megmaradt az egymás iránt való jó reménységetek, bizalmatok, melynek tágas ölelésével takartatok be bennünket, gyermekeiteket, mint madár a fiókáit. Nem volt könnyű fél évszázaddal ezelőtt nagy családot vállalni – főleg papi családban –, amikor az egyházat és népét megfosztották javaitól. Amikor óriási gondná nőtt a mindennapi megélhetés. Amikor a lelkipásztori családok gyermekei közép- és felsőfokú iskolákba, intézményekbe nem nyerhettek felvételt – esetleg csak akkor, ha családnevüket megváltoztatva, valamelyik rokon vagy ismerős család örökébe fogadta őket.

Istennek adunk hálát, hogy megmaradt a gyülekezet iránti jó reménységetek, és a gyülekezet irántatok való jó reménysége. E kölcsönös, egymás iránti reménység forrása, erősítője a Jó Pásztor áldott biztatása, ígérete: „Ne félj, te kicsiny nyáj, mert tetszett az Istennek, hogy néktek adja az ő országát” (Lk 12,32).

Megmarad a szeretet! Ha hit és reménység nélkül nehezen elképzelhető az élet, szeretet nélkül egyáltalán nincs élet. Ha elfogy a szeretet, akkor és ott rögtön megjelenik a gyűlölet, abban a pillanatban kitör a viszály, háborúság, aratni kezd a halál.

Szeretet nélkül a hit és reménység is elveszíti a jelentőségét és értékét. Istennek adunk hálát, hogy megmaradt a szeretet is életetekben. Nem csak megmaradt, hanem a fél évszázados közös úton: a kis és nagy örömeiben, gondokban, küzdelmekben, szolgálatban, áldozatvállalásban naponként nőtt és erősödött. Istennek különös kegyelme, hogy az édesapai és édesanyjai fegyelmező, édesen simogató, nevelő, mindent elfedező és megbocsátó, soha el nem fogyó szeretet áldásait mind e mai napig hálás szívvel fogadjuk és élvezhetjük, a kis és a nagy család egyaránt.

Házasságotok és a nagykolcsi gyülekezetben végzett szolgálatotok ötvenedik évfordulóján, Isten irántatok való jószágáról és kegyelméről való bizonyágtételek és házassági eskütelek megerősítésének ünnepi pillanatában imádkozva kérjük, hogy a soha el nem fogyó szeretet örök forrása legyen és maradjon veletek most és mindörökké. Ámen.

(Elhangzott Sipos Béla és Kovács Ilona aranymenyegzőjén, Nagykolcson.)

Temetési prédikáció

Orbán János

Marostújvár

Most azért mit remélek?

Alapige: Zsoltárok 39,8

Különösen temetés alkalmával nagyon időszerű a kérdés: most azért, mit remélek, ó Uram? Milyen jó, hogy a legszemélyesebb és legfájóbb kérdéseinkkel Istenhez fordulunk és tőle kérhetünk és kaphatunk feleletet. A gyászolók számára éppen *most* a legidőszerűbb ez a kérdés, amikor az utolsó Isten veled-et kell mondaniuk annak, aki nekik drága volt, s akihez őket az élet megszámlálhatatlan szeretetszála fűzte. Más és másképpen a feleséget a férjéhez, mint a gyermekeket az édesapához, az unokákat a nagyapához, a testvért a testvérhez, a rokont a rokonhoz, vagy a szomszédot, illetve munkatársakat egymáshoz.

Ha egymásnak tesszük fel a kérdést: Most azért mit remélek?, a válasz nagyon lesújtó: semmit! Amíg valaki lélegzik, amíg a szíve dobog, amíg pislákol benne az életnek egy parányi megnyilvánulása, addig remélni is lehet. De most, amikor már itt fekszik a koporsóban, semmi reménység sem lehet. Mégis az ige arra utal: van reménység!

Jelen esetben hosszú, keserves küzdelmeket kellett megvívnia beteg testvérünknek addig, amíg a halál bekövetkezett. Vajon hányszor vetődött fel szívében a kérdés: Mit remélek? De ez a keserves imádság már akkor felfakadhatott a szívében, amikor nyolcévésen árván maradt: mit remélek? Már akkor, gyermekfővel meg kellett tanulnia: „Tebenned van bizodalمام!” A húsz évvel ezelőtti szélütés komoly figyelmeztetés volt az egész család számára. Majd az éveken át tartott súlyos betegség biztosan felvetette benne – de a család tagjai számára is – mit remélek ebben az egyre rosszabbodó állapotomban?

De vajon nem sajgott-e a törekeny feleség szívében is a kérdés, az egyre nehezebbé váló beteggondozás alatt, amikor semmiféle orvosság sem használt: mit remélek?

Milyen jó, ha azt tudjuk megállapítani, hogy sem a betegnek, sem az ápoló feleségnek a helyzete nem volt reménytelen, mert életük a bajban, a betegségben, az élet különböző megpróbáltatásai között is azt mutatta, hogy megtalálták az egyetlen lehetséges megoldást: az Istenbe vetett bizodalمامt. Vannak, akik az élet nehézségei között tapasztalják meg, hogy Isten az, akiben bízni lehet, aki meghallgat, aki velünk van, aki átvezet az élet legnehezebb próbáin is. Közben Isten az, aki formálja az ember lelkét, hogy alázatosabbá, másokat megértőbbé tegye. Évtizedeken át volt presbitere ennek a gyülekezetnek, de még a legnagyobb megpróbáltatásai között is meg tudta bizonyítani valamennyiünk számára az Istenbe vetett bizodalمامát. És tudta-e volna ápolni ez a kicsi, törekeny asszony nagybeteg férjét annyi esztendőn át Istenbe vetett bizalom nélkül?

Érthető, hogy most, amikor meghalt, újból felteheti az ember a kérdést: most lehet-e valami reménység? Emberileg nem. De ha ti most Istent kérdezitek meg, akkor Isten ebben az emberileg teljesen reménytelennek látszó helyzetben megadja a megoldást az elhunyra, s az élőkre vonatkozólag egyaránt. Minél kevesebb az emberi segítség lehetősége, annál erősebben kapaszkodják mind a beteg, mind az ápoló az úr kezébe. Aki el tudta, el tudja mondani: Tebenned van bizodalمام, az hívő ember. S aki Istennek teszi fel a kérdést: mit remélek?, annak maga Isten felel a Biblia szavával: „a reménység nem szégyenít meg!” (Róm 5,5) De így már átlépünk az emberi aggodalmaskodás világából a hit világába. Akinek Istenben van bizodalمامa, az másképp tekint az elhunyra, másképp veszi számba a maga jövőjét is, mint az, aki nem hisz. A legnagyobb próbák idején Istenbe való kapaszkodásként száll fel a hívők szívéből a bizonyágtétel: „Tebenned biz-

tunk eleitől fogva!” S amikor most éppen emellett a koporsó mellett tesszük fel a kérdést: mit remélek, ó, Uram?, Isten a feltámadott Krisztusban adja meg a feleletet is: „tökéletesen reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus hoz néktek, amikor megjelen” (1Pt 1,13). Így szálljon szívetekből az Úr elé a hitvalló imádság: „Egyedüli reményem, ó Isten, csak Te vagy!... Ha a nehéz időkben elcsügged a szívem, vigasztalást igédben, Uram, Te adj nekem!... A földön, ha elvesztem szerelmem tárgyait, maradjon meg mellettem szerelmed és a hit. Csak azt el ne veszítsem, mi benned, ó Úristen, remélni megtanít!”

A Szentírás nem mondja, hogy nem kell komolyan venni a halált, de lelki biztatást ad: „ne dobjátok hát el bizodalmatokat, melynek nagy jutalma van!” (Zsid 10,35) Ez a nagy jutalom az örök élet. Az örök életbe vetett hittel álljatok most meg emellett a koporsó mellett. Ezzel a hittel fejezzük ki végtisztességünket a gyülekezet évtizedeken át volt presbitere mellett, aki 72 földi esztendő után visszaadta lelkét Teremtőjének. Mit lehet remélni ezen a temetésen? Annak beteljesedését, amit Jézus így mondott: „Aki nékem szolgál, engem kövessen, és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is, és aki nékem szolgál, megbecsüli azt az Atya (Jn 12,26). Gyülekezetünk évtizeden át hűséges szolgálója ott van most Urunk előtt. Az Úr pedig azzal fogadja: „Jól vagyon jó és hű szolgálóm, kevesen voltak hű, sokra bízlak ezután; menj be a te Uradnak örömébe” (Mt 25,21).

Akinek szívét ez a reménység tölti be, annak van Istentől való vigasztalása ezen a temetésen is. Ezzel a vigasztalással áldjon meg valamennyiőtöket az Úr! Amen.

A sokféle dolog

Szókratész, a nagy görög filozófus (Kr. e. 469–399) egyszer tanítványai körében Pireuszban, Athén élettől nyüzsgő kikötővárosában álldogált. Nézték, hogy rakták ki a hajók ezerféle rakományát, és ahogy mindezt a városba szállították, hogy ott a kereskedők eladják a pénzes és igényes polgároknak. Miután egy ideig figyelték a nagy sürgés-forgást, Szókratész elégedetten simított végig hosszú szakállán, és azt mondta tanítványainak: „Mennyi minden van ebben a mi tarka világunkban, amire nekem semmi szükségem sincs.”

Szókratésznek ez a kijelentése nyilván egészséges beállítottságról és nagy bölcseségről tanúskodik. S ha ezt valaki napjainkban tudja elmondani, még nagyobbra kell értékelnünk kijelentését; mert manapság, közel 2500 évvel Szókratész után, az áruk választéka sokszorososa annak, mint ami az öreg görög bölcs idejében volt. Ma a legtöbb ember úgy véli, hogy lehetőleg minél több dologgal kell rendelkeznie. Tehát egész életük és törekvésük arra irányul, hogy sok pénzt keressenek, és megvegyék maguknak mindazt, amiről úgy gondolják, szükségük van rá. A második világháború utáni korszakban szinte időbeni sorrendben követhetjük nyomon az egyes szakaszokat, amelyeket különböző, meghatározott dolgok után való törekvés jellemezett. Így jött először a háborús évek éhezése és nélkülözése után az ún. évéshullám, ezt követte a ruházkodáshullám, majd jött a lakáshullám, a motorizáció hulláma, az utazási hullám, és végül a luxushullám. Ugyanakkor megfigyelhető, hogy a legtöbb ember végzetes hibát követ el annak mérlegelésekor, hogy mire van szüksége és mire nincs. Nem gondol ugyanis arra, akire valóban a legsürgősebben szüksége van: az Úr Jézusra, vagy ha gondol is Rá, tudatosan kitér az útjából.

Kérlek, ne utánozd őket! Ha életed hajóját az előbb felsorolt valamennyi „hullámon” keresztül akarod vezetni, és mihamarább a luxus hullámába akarsz érkezni, nyomorúságos hajótörést fogsz szenvedni, és nem találod meg a tartós boldogságot. Pedig éppen a boldogság az, amit Jézus Krisztus adni akar neked. Ehhez azonban az szükséges, hogy ő legyen életed kapitánya és kormányosa. Kedvesen szól hozzád: „Sok mindenért aggódol és nyugtalankodol, pedig egy a szükséges dolog” (Lk 10,41–42). „Jöjj, és kövess engem” (Mt 19,21).

Versek anyák napjára

Jankovich Ferenc

Anyák napján

Egy fényes kismadár
torkát megnyitotta.
Halljátok, így dalol
a kismadár torka:

Nap támadt az égen
kékellő magasban,
fény suhog az ágon,
tavasz van, tavasz van.

Kicsiny bimbóikat
pólyálgatják a fák,
ringatják, dajkálják,
mint jó édesanyák.

Ti is mint tavasszal
bimbóikat a fák,
úgy ringattok minket,
kedves édesanyák.

A mi életünket
munkálja szívetek,
mint az égen a Nap
a szép kikeletet.

Köszönjük a tavaszt,
mit tőletek kaptunk,
ne haragudjatok,
hogyha rosszalkodtunk.

Kedves édesanyák,
ígérjük, hogy nyárra
tisztá ötöst hozunk
a bizonyítványba'.

Tanulunk mert tudjuk:
ki mint vet, úgy arat –
munkálja a tavasz
a jövőendő nyarat.

Egy csokor színes szó,
mint egy csokor virág:
fogadjátok tőlünk,
kedves édesanyák!

Ágh István

Virágosat álmodtam

Édesanyám,
virágosat álmodtam,
napraforgó
virág voltam álomban,
édesanyám,
te még fényes nap voltál,
napkeltétől
napnyugtáig ragyogtál.

Altató

Hunyorog a kályha
mélyén a parázs.
Altasson el, kedves,
ez a dúdolás.

Kint a barna este
lomhán andalog.
Aludj, én vagyok most
őrzőangyalod!

Aludj, kicsi Éva,
álmodj szép jövőt,
derűs állomásra
boldog érkezőt;

álmodj sima vizű,
kék színű tavat,
benne ezüstszármű
kis aranyhalat;

búzatábla szélén
csengős barikát;
simogassa selymes,
kék búzavirág;

picurka kezedből
friss fűvet egyen!
Boldogságot álmodj,
s valóság legyen!

Aludjon, álmodjon
minden csepp gyerek;
értük fogjuk egymás
kezét, emberek!

Arany János

Szilágyi
Örsébet
Levelét megírta;
Szerelmes
Könnyével
Azt is telesírta.

Fíának
A levél,
Prága városába,
Örömhírt
Viszen a
Szomorú fogságba:

„Gyermekem!
Ne mozdulj
Prága városából;
Kiveszlek,
Kiváltlak
A nehéz rabságból.

Arannyal,
Ezüsttel
Mégfizetek érted;
Szívemen
Hordom én
A te hazatérted.

Mátyás anyja

Ne mozdulj,
Ne indulj,
Én egyetlen árvám!
Ki lesz az
Én fiam,
Ha megejt az *ármány*?

Adassék
A levél
Hunyadi Mátyásnak,
Tulajdon
Kezébe,
Senkinek se másnak.”

Fekete
Viaszból
Nyom reá pecsétet;
Könyöklőn
Várnak az
Udvari cselédek.

„Ki viszi
Hamarabb
Levelem Prágába?
Száz arany
Meg a ló
Teste fáradsága.”

„Viszem én,
Viszem én,
Hét nap elegendő.”
„Szerelmes
Szívemnek
Hét egész esztendő!”

„Viszem én,
Hozom én
Válaszát három nap.”
„Szerelmes
Szívemnek
Három egész hónap!”

„Istenem,
Istenem,
Mért nem adál szárnyat,
Hogy utol-
Érhetném
Az anyai vágyat!” –

S ahol jön,
Ahol jön
Egy fekete holló;
Hunyadi
Paizsán
Ül ahhoz hasonló.

Lecsapott,
Lecsapott
Fekete szélvészéből,
Kikapá
Levelét
Az anyai kézből.

„Hamar a
Madarat!...
El kell venni tőle!”
Szalad a
Sokaság
Nyomba, hogy lelője.

Madarat
Nem egyet,
Százat is meglőnek;
Hire sincs,
Nyoma sincs
A levélvivőnek.

Napestig
Az erdön
Űzeti hiába:
Éjfelen
Kocognak
Özvegy ablakába.

„Ki kopog?
Mi kopog?
Egy fekete holló!
Nála még
A levél,
Vagy ahhoz hasonló.

Piros a
Pecsetje,
Finom a hajtása:
Oh áldott,
Oh áldott
A keze-írása!”

Csoóri Sándor

Anyám szavai

Köszönjük neked, fiam, hogy hazajöttél,
mert mi már olyan öregek vagyunk,
mint fõnn a padláson az a falióra
s a mutatónk már nagyon a temető felé mutat.
Szépszerén azt se tudjuk, csütörtök van-e, kedd-e?
Amikor jössz, az a mi vasárnapunk.

Apád még csak-csak, ide fut, oda fut,
de nekem már a kisajtóig is ménkú hosszú az út,
hányszor megemlegetem azt a körtefát,
amit a konyhaajtó elõl fordított ki a bomba,
meg tudnék benne kapaszkodni, mint most a te karodba.
Talán ha bottal járnék! No még csak az hiányzik!
Fogom inkább a söprõt, azzal botozgatok el
a ház végéig, a kapuszájig, minthogyha dolgom volna.

Csak vámi ne kéne soha! vámi levélre, híradásra.
Ha kisiklik egy vonat, nem alszom éjjeleket –
A múltkor is, amikor Amerikába mentél,
a szemem belülről kisebesedett:
eljutsz-e? visszajutsz-e? ülsz-e még ide mellém?
mert nekem minden távolság: tenger és túskebokor
és minden repülő lezuhan, amelyen te utazol.

Mondom is a doktornak: doktor úr, hogyan lehet,
hogy én már a fölröppenő madártól is megijedek?
és annyi havat álmodok össze-vissza; hókazlat, hóhegyet
és mindegyik mögül a fiamat hallom – igen, a köhögésedet,
de fekete puskacsővek és messzelátók figyelik lépteimet.

Talán ha én is kelek-forgok a világban amerre te,
nem féltetek a kilengő, magas házaktól
s a krokodilusos tavaktól se,
a mosolygó, késes emberektől, akik bankot rabolnak
vagy csak játszanak,
álarc van rajtuk, mint a szüretibálos ördögök
s bohócos nagykalap,
de ki szegény: akkor is fél, amikor nevéthetne, amikor örül,
ki van az én szívem is verve, hét vassal köröskörül.

Horváth István

Édesanyám

Mentünk, a por szállt utánunk.
Édesanyám úgy vezetett,
hogy utamon szőnyegképpen
terült végig a szeretet.

Úgy fogta nagy férfigezem
kicsi kérges tenyerében,
elveszett benne a múltam,
súlyos harminckilenc évem.

Visszaadtam önmagamat:
olyan jó volt övé lenni.
Viharfellegnek a tóban
állóvízként megpihenni.

S. Nagy Zoltán

Nagyanyó

Anyák napján sok mindenről
Esik köztünk szó:
Anyánk jóságáról, meg a
Jó gyermekek hálájáról,
S ez mind szép és jó.
De mily kevés szó van rólad,

Aki ott ülsz a karszékben,
Nagy, bús reménytelenségben,
Fehér hajú, sápadt arcú
Csendes Nagyanyó.

Pedig csak a Te ünneped
Igazán e nap.
Te beszélnél még csak sokat
Az elszállott szebb időkről,
Ha van hallgató...
Ó, de mikor nem hallgatnak,
Mert a hangod gyöngé, beteg,
Arcodon a könnyed perog:
Fáradt-lelkű, halk beszédű
Kedves Nagyanyó.

Ó, pedig csak Isten tudja,
Igazán csak Ő,
Hogy hány öltést tett a kezed,
Hogy hány lépést tett a lábad,
Van tán millió...
S nincsenek, kik meghálálják,
Orcádat is elkerülik,
Barázdáit nem szívelik –
Fájó szívű, titkon síró –
Beteg Nagyanyó.

De látod, mi nem felejtünk
Ezen a napon.
Mert a jó unokák lelke,
Tisztán érző szeretete
Meg nem változó.
Odamegyünk anyák napján
Ősz fejedet megsimítani,
Fáradt lelked felvidíteni
Hozzánk hajló, gyermekké lett
Öreg Nagyanyó!

Dsida Jenő

Hálaadás

Köszönöm Istenem az édesanyámat!

Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat
Körülvesz virrasztó áldó szeretettel,
Értem éjjel-nappal dolgozni nem restel.
Áldott teste lelke csak érettem fárad.
Köszönöm Istenem az édesanyámat.

Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este
imádság száll Hozzád, gyermekéért esdve.

Köszönöm a szívet, mely csak értem dobban
– itt e földön senki sem szerethet jobban! –

Köszönöm a szemét, melyből jószág árad,
Istenem köszönöm az édesanyámat.

Te tudod, Istenem – milyen sok az árva,
Aki oltalmadat, vigaszodat várja.

Leborulva kérlek: gondod legyen rájuk,
Hiszen szegényeknek nincsen édesanyjuk!

Vigasztald meg őket áldó kegyelmeddel,
Nagy-nagy bánatukat takard el, temesd el!

Áldd meg édesanyám járását-kelését,
Áldd meg könnyhullatását, áldd meg szenvedését!
Áldd meg imádságát, melyben le nem fárad,
Áldd meg két kezeddél az édesanyámat!

Halld meg jó Istenem, legbuzgóbb imámat:
Köszönöm, köszönöm az édesanyámat!!!

Endrődi Sándor

Kis imádság a szülőkért

Akik minden gondjaikkal
Értem élnek, rám vigyáznak:
Áldd meg, Isten, két kezeddél
Jó anyámat, jó apámat!

A válogatás Oláh József kisbácsi református lelkipásztor *Egyre tisztábban* c. anyák napi versgyűjteményéből való. A kötet utánvétellel megrendelhető az alábbi címen: Oláh József, 3458 Baciau, nr. 258. Cluj–10. Jud. Cluj.